Fotografický obraz polských prezidentů 1989 – 2019

Jakub Ociepa

Bakalářská teoretická práce

INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

Opava 2019

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Institut tvůrčí fotografie

Jakub Ociepa

Fotografický obraz polských prezidentů 1989 – 2019

The Image Of Polish Presidents In The Years 1989 To 2019

Wizerunek polskich prezydentów utrwalony na fotografiach w latach 1989 - 2019

Bakalářská teoretická práce

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: Mgr. BcA. Jan Brykczyński

Oponent: Mgr. BcA. Rafał Milach

Opava 2019

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: **2018/2019**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Mgr. et Bc. Jakub OCIEPA**
Osobní číslo:	**F150689**
Studijní program:	**B8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obor:	**Tvůrčí fotografie**
Název tématu:	**Fotografický obraz polských prezidentů v letech 1989 až 2019**
Téma anglicky:	**The Image Of Polish Presidents In The Years 1989 To 2019**
Zadávající ústav:	**Institut tvůrčí fotografie**

Zásady pro vypracování:

Ve své bakalářské práci, využívající jednak fotografické materiály z archivů různých fotografických a tiskových agentur a jednak i materiály z jiných volně dostupných médií, chci ukázat část nejnovějších polských dějin z pohledu postupné vizuální proměny jejich prezidentů. Tak, jak se za posledních třicet let proměnilo Polsko v suverénní, svobodný a demokratický stát, tak došlo ke změně vizuálního vnímání hlavy státu. Tato práce se pokusí odpovědět na otázku, zda jednotliví prezidenti vytváří image svých volebních štábů a poradců, nebo zda zůstávají věrní svému vlastnímu pojetí image.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Jan BRYKCZYŃSKI**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **16. dubna 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2019**

prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 16. dubna 2019

Abstrakt

Ve své bakalářské práci, využívající jednak fotografické materiály z archivů různých fotografických a tiskových agentur a jednak i materiály z jiných volně dostupných médií, chci ukázat část nejnovějších polských dějin z pohledu postupné vizuální proměny jejich prezidentů. Tak, jak se za posledních třicet let proměnilo Polsko v suverénní, svobodný a demokratický stát, tak došlo ke změně vizuálního vnímání hlavy státu. Tato práce se pokusí odpovědět na otázku, zda jednotliví prezidenti vytváří image svých volebních štábů a poradců, nebo zda zůstávají věrní svému vlastnímu pojetí image.

Klíčová slova:

prezident, image, politický marketing, fotografie, tisk, osobní značka, nejnovější dějiny, politik, obrázek politika, vytváření obrazu, snímek, volební kampaň.

Abstract

In my bachelor's work, based on photographic materials, which are archives of various photographic agencies, and other materials easily available in the general circulation, I want to show a fragment of the latest Polish history, through the prism of visual changes of its subsequent leaders. Just as the sovereign, free and democratic state has been revived over the last thirty years, the image of the head of the state is changing. The work is an attempt to answer the question whether individual presidents are pursuing the image creation of their electoral staff and office advisors, or whether they remain authentic in line with their own vision of leadership.

Key words:

president, image, political marketing, photography, press, personal brand, recent history, politics, image politics, image creation, press photo, election campaign.

Poděkování náleží

Janu Brykczyńskému za pomoc při psaní této práce a za neocenitelný kritický nadhled.

Velmi děkuji také paní Ivaně Mikolášové, panu Mgr. Jiřímu Siostrzonkovi, Ph.D. a panu BcA. Miroslavu Zemanovi za pomoc a laskavost a ing. Milanu Biegońovi za odborný překlad moji práce.

Prohlašuji, že jsem práci vykonal samostatně a použil pouze citované zdroje.
Souhlasím se zveřejněním práce formou zařazení do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie.

V Opavě, 24. dubna 2019 Jakub Ociepa.

© 2019 Jakub Ociepa, Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

Obsah

Úvod....3
Dějiny prezidentského úřadu a role prezidenta Polské republiky....8
Pojem politického marketingu a image jako jeho součást....12
Politická identita a image utvořená před nástupem do úřadu....19
Image v době volební kampaně a volebních debat....44
Obřad inaugurace jako předzvěst mediálního obrazu....61
Oficiální portréty prezidentů dostupné ve veřejným médiích....66
Polští prezidenti pohledem zahraničních médii....99
Mediální přešlapy a image prezidenta udržovaný v popkultuře....114
Závěr....130
Použitá literatura....131
Jmenný rejstřík....134

Dějiny prezidentského úřadu a role prezidenta Polské republiky

Rok 1989 se stal novou kapitolou polských dějin. Ke změně se sice začalo schylovat ještě před převratem vyvolaným *Solidaritou*, ale právě v tomto památném roce se Poláci vymanili z nadvlády komunistické moci trvající bezmála půlstoletí. Ve volbách, pořádaných 4. června 1989, si lid zvolil skutečně svobodnou vládu a započal s přestavbou politického a hospodářského systému, který se z Polska rozšířil na celý zbytek komunistického bloku v Evropě.

Nesmírně důležitými architekty tohoto procesu byli jednotliví prezidenti polského státu. Jako individuální instituce s rozsáhlými pravomocemi měli reálný vliv na chod vlády ve státě, což značně ovlivnilo rychlost a směřování prováděných změn.

Tento úřad odstupující komunistické vlády, byl spojován se státotvornými snahami a opětovným vznikem státu v roce 1918. Další marné pokusy o znovuzavedení prezidentské instituce lze datovat na období uvolnění sevření komunistické státní moci, zejména na období roku 1956, po odstranění vlivu stalinského mocenského aparátu, ale ani v období nepokojů již pod vedením hnutí *Solidarita*[1] v období let 1980 – 81. Tehdejší vláda jen nerada ustupovala nátlaku hnutí *Solidarita* přebírajícímu v červnu 1989 vládu, protože stále živila naději na své udržení u moci prostřednictvím generála Jaruzelského, jako ideálního kandidáta na převzetí rozsáhlých prezidentských pravomocí. Po jednáních u kulatého stolu[2] byl prezidentský úřad opět navrácen do struktury řízení státu.[3]

Prezident Polské republiky je v souladu s Ústavou Polské republiky nejvyšším představitelem polské vlády, je garantem kontinuity státní moci, je nejvyšším orgánem moci výkonné, který dbá na dodržování ústavy a je nejvyšším velitelem ozbrojených sil.

Počátek fungování Polského prezidentského úřadu můžeme datovat na rok 1922, když prezidentský úřad druhé Polské republiky nahradil funkci náčelníka státu (který vznikl jako náhrada tehdy rozpuštěného Regentského království polského) a tento úřad bez přerušení funguje do současnosti. Po roce 1939 nástupci toho úřadu byli exiloví prezidenti v Paříži, Angersu a Londýně.

Tento úřad v Polské lidové republice byl obnoven v roce 1947 a trval až do 1952. Pak jeho roli převzala Rada státu Polské lidové republiky v čele s generálním tajemníkem ústředního výboru *Polské sjednocené dělnické strany*[4]. Po jednáních u kulatého stolu v únoru 1989 pak byl prezidentský úřad obnoven. Díky tomu, že v roce 1989 zněl oficiální státní název Polská lidová republika, a 19. 8. 1989 byl Národním shromážděním zvolen Wojciech Jaruzelski, stal se tak jediným prezidentem Polské lidové republiky. Dne 31. 12. 1989 začal platit nový ústavní zákon, kterým došlo i ke změně státního názvu na Polská republika, a proto se Wojciech Jaruzelski stál i prvním prezidentem Polské republiky.

---

1 *Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Solidarność, NSZZ Solidarność- polská politická strana.*

2 *Jednání u tzv. kulatého stolu – jednání mezi hnutím Solidarita, polskou vládou a církvi v roce 1989.*

3 *T. Nałęcz, Strażnicy Rzeczpospolitej. Biblioteka Polityki, Varšava 2017, s. 8.*
Historia urzędu i rola Prezydenta Rzeczpospolitej.

4 *Polska zjednoczona partia robotnicza, zkr. PZPR – polská levicová politická strana.*

V roce 1990 pak Ryszard Kaczorowski, jako poslední prezident v exilu druhé Polské republiky, předal prezidentské insignie do rukou Lecha Wałęsy nového, demokraticky zvoleného prezidenta třetí Polské republiky.[5]

Od 6. srpna 2015 je prezidentem Polské republiky Andrzej Duda.

Prezident Polské republiky je volen v přímé volbě na pětileté funkční období, kam může být zvolen pak ještě na jedno funkční období. Prezidentem Polské republiky se může stát kterýkoliv občan Polska starší 35 let, který má právo volit do parlamentu a předloží seznam nejméně 100.000 podpisů s podporou jeho kandidatury.

Od 1993 roku je sídlem polského prezidenta Prezidentský palác na Krakovském předměstí ve Varšavě. Sídlo polských prezidentů se v průběhu let měnilo, nejdříve bylo v paláci Belweder (1922 –1926), Královském hradě (1926 – 1939), paláci Pignerolle (1939 – 1940), opětovně v paláci Belweder (1989 – 1993) a v Prezidentském paláci od roku 1993 do současnosti.[6]

Snímek 1: Prezidentský palác ve Varšavě – historický palác na ul. Krakowskie Przedmieście 46/48 ve Varšavě. (fot. Marcin Białek)

Oficiálním vizuálním symbolem přítomnosti hlavy státu v Polsku je vyvěšený prapor Prezidenta Polské republiky – vrchního velitele ozbrojených sil, který se skládá z červeného pole se státní orlici uprostřed pole.

5 https://pl.wikipedia.org/wiki/Lech_Wałęsa ,(březen 2019).

6 https://pl.wikipedia.org/wiki/Prezydent_Rzeczypospolitej_Polskiej, (březen 2019).

Polští prezidenti v období 1989 – 2019

Pořadové číslo	fotografie	Jméno a příjmení	Funkční období		Stranická příslušnost nebo strana, za kterou kandidoval	Poznámky
			od	do		
1.		**Wojciech Jaruzelski** (1923 –2014)	31. 12. 1989	22. 12. 1990	Polská sjednocená dělnická strana	Od 19. 7. 1989 prezident Polské lidové republiky, dříve od 6. 11. 1985 – 19. 7. 1989 Tajemník Rady státu
-		**Ryszard Kaczorowski** (1919 –2010)	19. 7. 1989	22. 12. 1990	-	Byl posledním exilovým prezidentem Polské republiky – čestnou hlavou státu jako alternativa za neuznávaného prezidenta Polské lidové republiky Wojciecha Jaruzelského. 22. 12. 1990 předal úřad do rukou, v prvních svobodných volbách od 2. světové války, zvoleného prezidenta Polské republiky Lecha Wałęsy.
2.		**Lech Wałęsa**	22. 12. 1990	22. 12. 1995	Solidarita, Porozumienie Centrum	
3.		**Aleksander Kwaśniewski**	23. 12. 1995	23. 12. 2005	Svaz demokratické levice	23. 12. 2000 nastoupil do druhého volebního období
4.		**Lech Kaczyński** (1949 – 2010)	23. 12. 2005	10. 4. 2010	Právo a spravedlnost	Zemřel při letecké havárii vládního speciálu ve Smolensku 10. 4. 2010
–	*Bronisław Komorowski*		10. 4. 2010	8. 7. 2010	Občanská platforma	Podle Ústavy, se z titulu maršálka Sejmu stal prozatímním prezidentem.
–	*Bogdan Borusewicz*		8. 7. 2010	8. 7. 2010	Nezařazený, podporován	Funkci prezidenta vykonával dočasně jako maršálek

					Občanskou platformou	Senátu
–	*Grzegorz Schetyna*		8. 7. 2010	6. 8. 2010	Občanská platforma	Funkci prezidenta vykonával dočasně jako maršálek Sejmu
5.		**Bronisław Komorowski**	6. 8. 2010	6. 8. 2015	Občanská platforma	
6.		**Andrzej Duda**	6. 8. 2015	současnost	Právo a spravedlnost	

Tabulka 1: (Polští prezidenti od roku 1989)
zdroj: https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Prezydenci_Polski&veaction=edit&section=9 tabela III (březen 2019).

Pojem politického marketingu a image jako jeho součást

Pojem politického marketingu už není v Polsku zcela neznámý, avšak v době první volební kampaně Jaruzelski – Wałęsa jej neznal prakticky nikdo. Energický a mladší Lech Wałęsa, určitě více než flegmatický generál, podvědomě využíval myšlenku politického marketingu formou „prodeje služeb".

První skutečné použití politického marketingu lze připsat poradcům prezidenta Spojených států Franklina Delano Roosevelta (ve funkci čtyři volební období v letech 1932 – 1945). Veřejnosti byl představen prostřednictvím tisku a filmu jako fyzicky silný a rozhodný muž, avšak krátce před volbami byl ve skutečnosti osobou schopnou samostatného pohybu pouze na invalidním vozíku (pravděpodobně trpěl pohybovou neuropatii známou jako Guillainův-Barrého syndrom). Mezi tisíci snímky z tehdejší doby, jsou pouze dva, na kterých je zachycen v sedě na invalidním vozíku. Zbývající snímky a filmové záznamy jsou důkazem výborné manipulace. Roosevelt, na snímku v přítomnosti svého syna, jej ve skutečnosti využíval jako oporu svého ramene, zatímco druhou rukou se opíral o svou nepostradatelnou hůl.[7]

Na základě těchto poskytovaných upravených mediálních podnětů, jsou voliči schopni zaznamenat a zapamatovat si kandidáta na vládní funkci. Taková úprava je známa pod pojmem zaškatulkování a je založená na jasném a cíleném odlišení se od svých konkurentů. Lze pozorovat zřejmou souvislost mezi politickým a hospodářským marketingem, jako souboj o pozornost cílových příjemců na jedné straně a na straně druhé o budování mediálního obrazu kandidáta, s cílem najít jeho nejlepší volební pozici na volebním trhu. Vědci zkoumající tento jev, nalézají analogii mezi chováním voliče a chováním spotřebitele. Už z prvního pohledu je jasné, že výběr politika a výběr zboží mají mnoho společného, pouze s tím rozdílem, že u výběru politika dochází u voliče nejen k vnímání vzhledu kandidáta, ale i k vnímání jeho politických názorů.

Důsledkem využívání již rozvinutých metod ovlivňování spotřebního chování je tipování volebních preferencí s cílem co nejatraktivněji „zabalit" kandidáta. Tento atraktivní „obal" navozuje dojem, že v době volebního klání je politik zbožím, ale ve skutečnosti je spíše poskytovatelem služeb, stejně jako lékař nebo právník. Pokud bychom se nad tím pozastavili, mohli bychom dokonce uvěřit tomu, že volič pečlivě sleduje myšlenky provolávané kandidátem a rozhoduje se na základě jeho schopností.

Samozřejmě si lze lehce domyslet, že skutečnost není až tak jednoduchá a na rozhodování voliče má vliv mnohem více faktorů, stejně jako rozhodování při nákupu nějakého zboží.

Podobnost obou těchto oborů dala vzniknout marketingovým strategiím pro kontrolu volebních preferencí, které vycházely z vědeckých poznatků o ekonomickém marketingu. Marketing je podle této strategie postupný proces plánování a realizace nápadů, vytváření cenových nabídek, propagace a distribuce myšlenek, zboží a služeb za účelem dosažení stanovených cílů.[8]

7 *Marketing polityczny perspektywa psychologiczna, W.Cwalina, A.Falkowski, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.*
8 *ibidem*

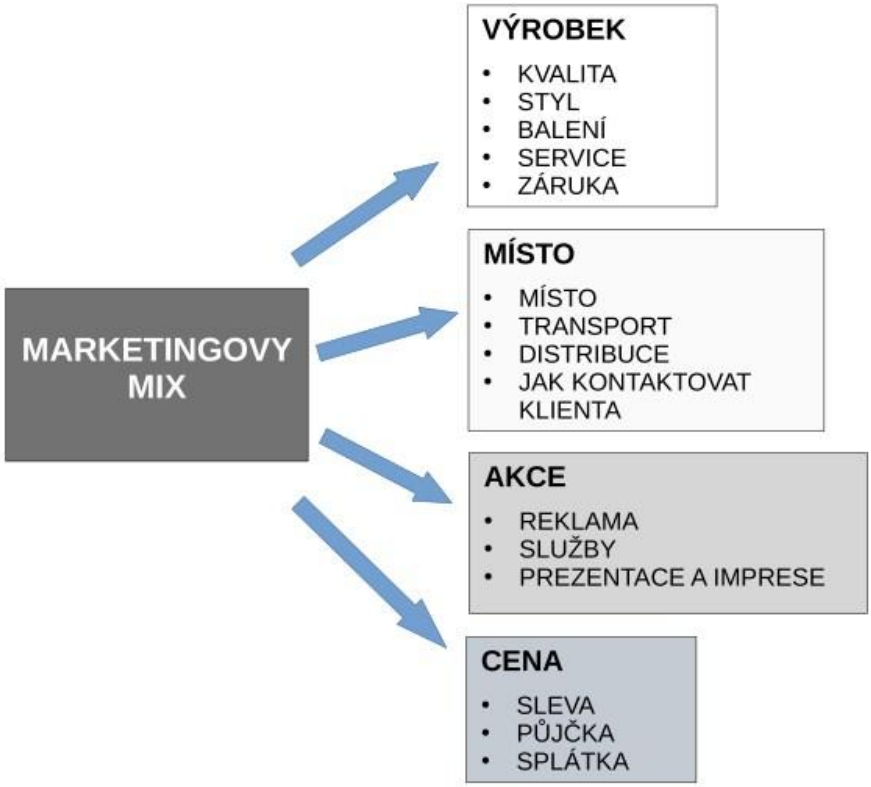

Snímek 2: Marketing MIX – základní body obchodní strategie

Tyto čtyři body tvoří takzvané **obchodní pobídky**, známe taky jako **4P** (z angličtiny: Place, Product, Promotion, Price), přičemž používání těchto pobídek za účelem dosažení stanovených výsledků se jmenuje **marketingový mix**.

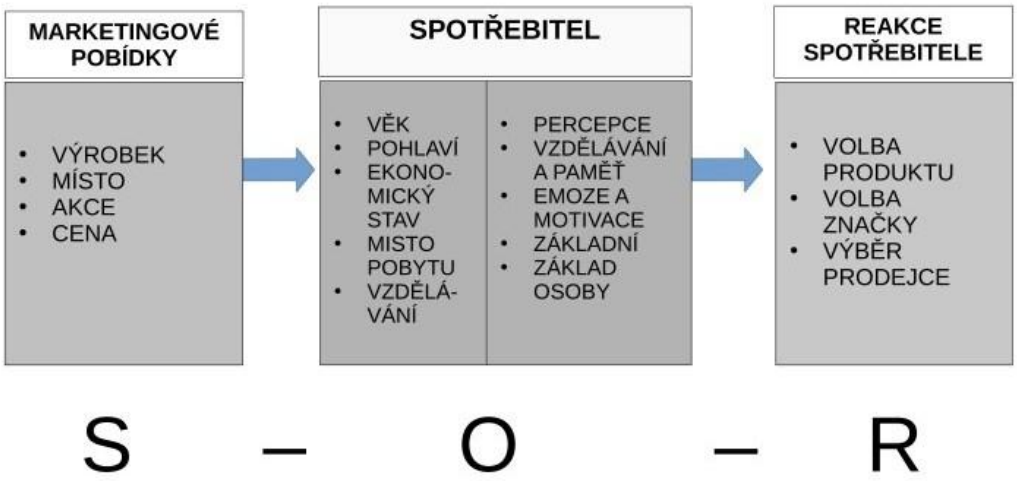

Snímek 3: model spotřebitelského chování SOR

Jednotlivé body, tvořící schéma marketingového mixu, jsou pouze částí schématu impulsů a reakcí zákazníků, programovaných podle behaviorálního modelu spotřebitelského chování **S-O-R**.

V této souvislosti je marketing z širšího pohledu proměnnou **S** a jeho parametry mohou být zcela kontrolovány. Písmeno **O** představuje na první pohled nepozorovatelné psychologické vlastnosti zákazníka, jako jsou vnímání, učení, paměť, emoce, motivace, postoje a osobnost. Naopak písmeno **R** představuje pozorovatelnou reakci zákazníka. Pokud jde o vazby mezi ekonomickým a politickým marketingem, bylo by vhodné poukázat na některé specifika objevené odborníky zkoumající trh a chování zákazníků. Podle metody marketing mixu se klient ovlivňuje tak, aby se přiměl ke koupi produktu, který uspokojí jeho potřebu. Odborníci zabývající se spotřebitelským chováním, velice často analyzují mechanismus volebních kampaní v analogii ke svému oboru a o kandidátech uvažují jako o produktech, které si mají voliči vybrat. Ve skutečnosti se spíše jedná o službu a jejího poskytovatele. Jako dobrý příklad můžeme uvést pojišťovacího agenta a pojištění, které nabízí. Toto pojištění je vlastně smlouva, přičemž zjednodušeně lze říci, že se jedná o slib, který má ochránit naše cenné statky, jakými jsou zdraví a majetek. Tedy nekupujeme pojišťovacího agenta, ale jeho službu. Služba, kterou nabízí politik, je **základem politické** kampaně skládající se z více částí, kterými jsou politický program, stanovisko k nejpalčivějším aktuálním problémům, politické pozadí a **image kandidáta**, což je i předmětem mé práce. Můžeme konstatovat, že **image** je pouze jedním z mnoha dílků procesu získávání volební podpory.[9]

To, jak politik vypadá, tedy jeho vzhled, je obecně spojováno s politickým marketingem. Pojem **vzhled – image** je však znám již od pradávna, například v literatuře je spojován s nejmocnějšími lidmi u moci. Králové a knížata, ale i další nejmocnější osoby v souladu s nejmodernějšími trendy museli sami sebou reprezentovat majestát odlišením se od svých poddaných. Obklopovali se proto různými symboly, dbali na estetiku oblékání a účesů, pózovali malířům, v dřívějších dobách se ukazovali na veřejnosti při různých příležitostech a později v televizním vysílání nebo pózovali fotografům.[10]
Teprve současnost tento trend rozšířila i do 20. století a lze s určitosti říci, že jde o trend narůstající a odrážející se v popularitě a vnímání. Kult vzhledu už tak pohltil naší mysl, že ho již nelze spojovat jenom s politiky a celebritami, ale setkáváme se čím dál tím častěji i s využíváním služeb osobních stylistů. Image je rovněž spojována s různými institucemi, městy či státy. Stačí se podívat na jakoukoliv internetovou stránku velkého města a hned na první pohled uvidíme signály o formování vzhledu ve shodě s prosazovanou vizí onoho místa.

Nejjednodušeji lze image shrnout takto: souhrn vlastností, kterými se daný subjekt prezentuje podle příjemce. Je důležité poznamenat, že jeho vnímání je subjektivní věc každého z nás a stejný podnět může být interpretován a zapamatován odlišně.

Image kandidáta a vlastní sebeprezentace[11] během předvolebních vystoupení a setkání, je jedním z nejdůležitějších nástrojů budování převahy nad svými konkurenty. Volební kampaň se tak vlastně stává hledáním správné prodejny, ve které se musíme nakonec rozhodnout o tom, zda si vybereme tento konkrétní výrobek, což je i poslední etapou v celém rozhodování. Voliče je však stejně jako zákazníky třeba neustále ubezpečovat o správnosti jeho nákupu a nejlepší by bylo, kdyby o svém nákupu byl přesvědčen ještě před vstupem do prodejny. Analogie s prodejnou a produktem je natolik přesná, že můžeme zákazníky rozdělit na ty, pro které je nejdůležitější dána komodita, bez ohledu na její cenu, vzdálenost od prodejny nebo dodací dobu, ale i na ty, pro které je důležité vše:

9 *Marketing polityczny perspektywa psychologiczna, W.Cwalina, A.Falkowski, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.*

10 *Ibidem.*

11 *(ang. selfpromotion).*

cena, prodejna, image značky, vzdálenost od prodejny, dodací doba a dostupnost a zcela určitě i další aspekty.

Můžeme určit čtyři druhy image: **psychologický, sociologický, marketingový a komunikační.**

Psychologický rozměr určuje, jakým způsobem image vzniká a existuje v mysli příjemce. Je třeba se zaměřit na procesy a mechanismy vnímání a zpracování informací, tj. na vnímání, rozpoznání, hodnocení, interakci a paměť.

Sociologický rozměr ukazuje na skupinovou a institucionální příslušnost osob, v jejichž mysli se již nachází obraz nějakého subjektu, typologie skupin a institucí, a současně vzájemné působení mezi těmito subjekty, institucemi a osobami.

Marketingový rozměr se snaží image popsat měřitelnými hodnotami pro osoby nebo firmy, pro které image existuje v mysli potenciálních zákazníků nebo pro výrobce, kteří mají vliv na jeho ekonomickou situaci. Marketingový pohled na image se rovněž týká i aktivního vytváření image pomoci reklamních akcí.
Komunikační rozměr zdůrazňuje zejména komunikační kanály, kterými se šíří informace utvářející v myslích zákazníků image firmy nebo osoby, rovněž kódy užívané během komunikace a komunikační role v procesu tvorby image.

Tvorba image je složitá a dlouhodobá záležitost. Začíná u důkladné analýzy situace, zejména nálady voličů na které bude zaměřena a na jejich návyky při využívání informačních zdrojů. V další fází jsou vytyčovány cíle kampaně a přizpůsobení prostředků k jejích dosažení. Určit do jaké míry byly tyto cíle dosaženy, je pak velice kontroverzní. Tradiční metody, jakými jsou počet tiskových zpráv, počet publikovaných materiálů v audiovizuálních sdělovacích prostředcích, ještě nic neříkají o změně či posílení postojů koncových příjemců.[12]

Na úvod si je třeba zapamatovat, že voliči hodnotí kandidáta zejména podle jeho **vzhledu a sebeprezentace**. O tom, jak je politik vnímán voliči, rozhoduje z 55 % jeho vzhled a řeč těla. To je hodně, vezmeme-li v úvahu, že barva jeho hlasu rozhoduje 38 % a pouhými 7 % to, co politik říká.

S koncepcí rozložit kandidáta na prvočinitele, přišel Mariusz Kolczyńki. Jako klíčovou vlastnost uvádí kandidátovy vůdčí schopnosti, tedy obraz skutečného lídra (politické zkušenosti, odvaha, vzdělání a společenské postavení). Neméně důležitou vlastnosti je komunikační schopnost, která se skládá z interpersonální komunikace a sebeprezentace. Dalším aspektem je charisma, tedy schopnost vytvářet politické vize a hledat pro jejich realizaci vhodné stoupence. Další důležitou vlastností jsou osobnostní rysy, kam patří temperament a **vnější vzhled**[13].
Nejdůležitější je však první dojem. Právě těchto prvních sedm vteřin nejvíce rozhoduje o tom, jak nás budou vnímat diváci. V tomto krátkém časovém úseku vzniká emocionální vztah mezi divákem a řečníkem. Klíčový je prostě první názor. Bohužel, první dojem z nástupu, lze lehce pokazit, je

12 ***Por. Beata Ociepka, Kształtowanie wizerunku, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Vratislav 2005, s. 83-84***

13 *M. Kolczyński, Marketing polityczny w kampaniach wyborczych, [w:] Marketing polityczny w strategii poszukiwania wyborczego sukcesu, red. M. Jeziński, Dom Wydawniczy DUET, Toruń 2004, s. 63.*

proto třeba, aby kandidát byl navíc dobrým řečníkem a nedopouštěl se přeřeknutí. Právě tohohle si všímá bulvár a tvůrci memů[14], jenž jsou k tomu nezřídka přímo vybízeni politickými oponenty.

Pokud bychom chtěli shrnout počátky politického marketingu v Polsku, mohli bychom konstatovat, že politici, politické strany i samotní voliči rychle a bez problémů převzali západní, americký model vedení volební kampaně. Využívané západní reklamní agentury, zabývající se politickým marketingem (hovoříme o konci dvacátého století, když v této době ještě neexistovaly domácí reklamní agentury zabývající se politickým marketingem) přinesly do Polská již hotové, západní postupy a slogany. Samozřejmě, že se to ne vždycky plně osvědčilo, ale ve většině případu to stačilo.

Podle předložené koncepce, jsou marketingové aktivity prováděny po celou dobu, nebo by tak alespoň mely být prováděny. Během předvolebních kampaní pak dochází k jejich zintenzivnění. V tomto období jsou již tyto aktivity známé jako volební marketing. Hlavními cíly jsou medializace kandidátů a programů politických stran, zisk co možná největšího počtů hlasů a v důsledku toho vítězství ve volbách nebo alespoň dosažení v nich co nejlepšího výsledků.

Vzhledem ke své účinnosti se marketingový přístup v politice rychle rozšířil a bezpochyby ovlivnil evoluci demokratického systému. Současně se však objevili i kritici politického marketingu, kteří upozorňují na jeho negativní vliv. Zejména poukazují na to, že tento přístup způsobuje: oslabení fungování stranických systémů; přispívá ke korumpování jak kandidátů, tak i politických stran; nutí k plné profesionalizaci volebních kampaní, což činí roli aktivistů a dobrovolníků méně podstatnou; odklon od pravdy a skutečných politických problémů k plytkosti a heslovitosti prezentace celého politického programu.

Přestože je politický marketing kritizován, je politiky i nadále využíván, jelikož jeho význam pro výsledky voleb v době rychlého rozvoje médií, jako je televize nebo internet, neustále roste. Pokud by v dnešní době došlo k rezignaci z používání metod obchodního marketingu v boji o voliče, s největší pravděpodobností by to znamenalo prohru. To vědí jak politici, tak i marketingoví specialisté.[15]

Náklady na štáby poradců, televizní a internetovou reklamu neustále rostou a současně se podle amerického vzoru prodlužuje i délka kampaně.

Dneska již nikoho ani nepřekvapí několik tiskových konferencí denně s jedním kandidátem. Jedná se pravděpodobně již o nezbytnou podmínku vytvoření image pracovitého a oddaného kandidáta. Je to typický obrázek převrácené image, která se liší od skutečnosti tím, že se měří popularitou a důvěryhodností daného kandidáta. Pouhé objevení se v médiích neznamená, že dotyčný za něco stojí, ale rychlý rozvoj masmédii dal vzniknout politikům, kteří se díky tomu dostali na vrchol politického establišmentu.[16]

Zejména v době volebních kampaní jsme často zavaleni podobiznami kandidátů, avšak z důvodu nedostatku času nejsme schopní vstřebat její obsah a v paměti nám tak zůstane vlastně jenom

14 *Mem – vtipný komentář k fotografii, objevující se nejčastěji v podobě komiksové bubliny.*

15 *Maciej Ratajczak : Marketing w polityce Czyli jak wygrać wybory.*
http://www.marketingwpolityce.zgora.pl/marketing.htm, (březen 2019).

16 *Marketing polityczny. Szansa czy zagrożenie dla współczesnej demokracji. Red. P. Paweł , wyd. naukowe INPiD UAM, Poznaň 2007.*

jejich vzhled. Proto se soubor osobnostních vlastností shrnutých do image, kterými se politici mezi sebou odlišují, stal tak zásadním kritériem volby.[17]

Právě v tom je spatřován úspěch Aleksandra Kwaśniewkého, který se během volební kampaně opálil a zhubl, aby se tak jako budoucí státník lépe prezentoval. Stejný mechanismus zafungoval i v případě Andrzeje Dudy, který byl na počátku volební kampaně neznámým regionálním politikem z Krakova. Přesto šikovně a velmi profesionálně vedená volební kampaň, společně s jeho příkladným vnějším vzhledem (se kterým mu pomáhala manželka s dcerou) připravila pro úřadujícího Bronisława Komorowského obrovské překvapení.

Jedno z nejzajímavějších rozdělení politické image vytvářené svými lídry vytvořil Serge Albouy. Při vytváření image politického subjektu definoval tyto profily: hrdina, obyčejný člověk, svůdník/bratr, otec a odborník.[18]

- Hrdina, jako charismatická osobnost. Je to typ politika „zachraňujícího svět" navzdory všem překážkám. Je to kandidát rozhodný, odvážný, hledající uspokojení v akci. Je to osoba zavádějící autoritářské způsoby rozhodování, má svou vizi rozložení politických sil a smysl pro poslání. Typickým příklady jsou Lech Wałęsa a taky Andrzej Lepper v době jeho slavných pouličních blokád.
- Obyčejný člověk, je typem kandidáta, který zdůrazňuje své sociální kořeny a má blízko k voličům. Jako příklad mohou sloužit Lech Kaczyński, Piotr Ikonowicz, Bogusław Pawłowski.
- Svůdník/bratr, je to člověk přitahující atraktivitou a dynamikou, což je charakteristika mladých a odhodlaných lidí. Rovněž se vyznačuje mladickým přístupem, romantismem a sentimentem. Příklady: Aleksander Kwaśniewski (první období 1995 – 2000), Andrzej Duda.
- Otcové, jsou typičtí svým ochranářským přístupem ke společnosti. Jejich charakteristickými vlastnostmi jsou odvaha, sebeovládání, moudrost. Základním rysem takového kandidáta je politická moudrost, ochranářství**,** paternalismus a zodpovědnost. Příklady: Aleksander Kwaśniewski (druhé období 2000 – 2005), Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński.
- Odborník, jsou to analytici jejichž cílem je vyřešení společenských a hospodářským problémů. Zdůrazňuje svou stranickou nezařazenost nebo přímo apolitičnost. Je pro ně typická pečlivost, umírněnost, důvěryhodnost, svědomitost a efektivita. Příkladem mohou posloužit: Leszek Balcerowicz a Marek Belka.

Podle Marka Jezińského existují ještě další typy politické image, které Serge Albouy ve své práci nezmínil a jsou jimi šašek, idol, šedá myš, výstředník a ztroskotanec. [19]

Každá volební kampaň znamená spoustu odvedené práce, která vždy začíná procesem budování nebo korekcí stávající image vzhledem k současné podobě. Dalším krokem v očích voličů je vytvoření **ideální image** kandidáta. Srovnáním výsledků provedených analýz, by mohlo dát odpověď na otázku, jakým směrem by se měl proces budování image vydat a jakou strategii volební kampaně zvolit.

Ve skutečnosti může nastat několik variant:

17 *Ibidem.*

18 *Z. Pietraś, Decydowanie Polityczne, PWN , Varšava-Krakov 2000.*

19 *Anita Bobrowska, Maria Garska : Elementy kreacji wizerunku podmiotu politycznego w rzeczywistości wyborczej, Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni.*

- kandidát má již svou image, kterou musíme jedině udržet, případně zabránit ztrátě některých rysů. Tohle je ideální stav jak pro kandidáta, tak i pro jeho štáb. Znamená to pouze preventivní a udržující opatření. Ani tato situace však nesmí vest k sebeuspokojení a je třeba pečlivě sledovat změny, ke kterým dochází (úspěšně zvládnutá situace v případě Lecha Wałęsy v souboji s Jaruzelským a rovněž Kwaśniewského v souboji s Wałęsou; neúspěšně zvládnutá situace v druhém kole voleb mezi Wałęsou s Kwaśniewským, a Komorowského prohra při souboji s Dudou).

- Kandidát má image, kterou je třeba změnit. Úkolem kandidáta a jeho štábu je odstranění prvků, které se nelíbí voličům a jejich nahrazení prvky, které by chtěli voliči u svého kandidáta vidět. Nejdůležitější je, aby ke změně image docházelo smysluplně a dostatečně dlouho (úspěšně zvládnutá situace při znovuzvolení Kwaśniewského; neúspěšně zvládnutá situace v případě Jarosława Kaczyńského a Donalda Tuska).
- Kandidát není veřejně známá osobnost a proto je třeba jeho image vytvořit. V tomto případě má kandidát společně se svým štábem největší možnosti ve vytváření image, která je nejblíže očekávání voličů, když nejsou limitování již vytvořenou image v povědomí voličů. Nutností je proto přesvědčit voliče, aby důvěřovali novému a neznámému kandidátovi (dobře zvládnutá situace v případě kampaně Andrzeje Dudy).[20]

V době, když dochází ke změně image, zejména v době volební kampaně, je za strategii vytváření image zodpovědný celý štáb specialistů. Každé vystoupení: strategie vystupování, oblečení a jeho barva, probíraná témata, reakce na vlastní i protikandidátovy přešlapy, stejně jako očerňující PR zaměřené na soupeře, jsou velice pečlivě plánovány a to jak do obsahu tak i do načasování. Důraz na detail je tak velký, že bez potřebných konzultaci a náhledu z venku, by to jeden člověk nemohl zvládnout. Všechny tyto prvky proto mají svou hierarchii v podobě odpovědných osob, jakými jsou vedoucí volebního štábu, tým zodpovědný za přípravu strategie a taktiky, skupinu zabývající se mediální propagaci a tým technické podpory. [21] Důležitou roli rovněž strany, volební výbory, média, public relations (PR) a vizážisté. Zvláštní pozornost je třeba věnovat nové funkci: **spin doctor** – specialista na vytváření image založené na mediální a sociální manipulaci.

20 *M. Cichosz (Auto)kreacja wizerunku polityka na przykładzie wyborów prezydenckich w III RP, Adam Marszałek 2003*

21 *B. Dobek-Ostrowska: Kampania Wyborcza: Marketingowe Aspekty Komunikowania Politycznego, vyd. Uniwersytetu Wrocławskiego 2007.*

Politická identita a image utvořená před nástupem do úřadu

Všichni kandidáti, dříve než stali polskými prezidenty, museli stoupat kariérním žebříčkem vzhůru, museli se stát nezapomenutelnými a získávat podporu osob, kteří jim dláždili cestu ke kandidatuře. Tato popularita získávající na svou stranu různé sociálních skupiny je spojena se schopností sebeprezentace a vhodného image.

Wojciech Jaruzelski (1923 – 2014) je spojen s *Polskou sjednocenou dělnickou stranou*, do které vstoupil v roce 1948. Svou politickou kariéru, zakončenou rokem 1989 v prezidentském úřadě, započal i skončil jako voják. Jeho mládí postihla probíhající druhá světová válka. Od roku 1943 byl kadetem důstojnické školy Polské lidové armády v ruské Rjazani, ale v té době ještě nic neukazovalo na to, že by jeho kariéra mohla být nějak vyjímečná.

Snímek 4: Fidel Castro (zleva) s generálem Wojciechem Jaruzelským (vpravo), květen 1972, (fot. neznámý autor)

V letech 1944–1945 se však zúčastnil bojů na východní frontě jako velitel průzkumníků, a právě v tomto období začala jeho kariéra rychle růst. Za hrdinství v boji získal několik vyznamenání a povýšení, a to až do hodnosti poručíka. Tato povýšení byla nejčastěji odůvodňována jeho sebeovládáním, disciplínou a odvahou. Dá se říci, že celá jeho vojenská kariéra se opírala o bezvýhradné plnění rozkazů jeho nadřízených, což mu pomáhalo stoupat armádním kariérním žebříčkem.

Společně s armádní kariérou, postupně rostla i jeho politická moc. Časté cesty spojené s udržováním kontaktů na východě, poskytovaly nové příležitosti ovlivňovat vnitřní chod státu. Některé nabízené pozice, které ho směřovaly blíže k politice, nebylo možné odmítnout, např. v roce 1960 nastoupil do funkce náčelníka Hlavní politické správy polské armády[22].

22 *Kierownik Główny Zarządu Politycznego Wojska Polskiego.*

Snímek 5: gen. Wojciech Jaruzelski se v televizním studiu připravuje k vyhlášení výjimečného stavu. Varšava, 13. 12. 1981, (fot. Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, Wojskowa Agencja Fotograficzna)

Nejznámější, přímo ikonickou fotografii je jeho momentka při vyhlášení výjimečného stavu z 13. 12. 1981. Zde vystupuje jako generál, současně ministr národní obrany, první tajemník *Polské sjednocené dělnické strany* a předseda Státní rady, který sedí u zeleného stolu, drží dokumenty, v pozadí s bíločervenou vlajkou. Je to jedinečná fotografie, zachycují výjimečný okamžik vyhlášení výjimečného stavu Wojciechem Jaruzelským, který se tímto dostává do čela Vojenské rady národní záchrany (WRON)[23]. Na této pozici vydržel až do 21. 7. 1983.

Wojciech Jaruzelski chtěl, aby v jeho osobě Poláci raději viděli vojáka a vlastence než komunistu. Červené prapory, obrazy s Leninem a Marxem nahrazovaly v osmdesátých letech rytířské zbroje a husarská křídla, a deník *Trybuna Ludu* neustále opakoval různá sdělení o „národních tradicích".

Snímky Wojciecha Jaruzelského, z období před prezidentstvím, ho prezentují jako odměřeného, přísného člověka s vysokým čelem a vždy v neposkvrněné uniformě. Jaruzelski trpěl zdravotními problémy s velkou citlivostí očí, a proto od osmdesátých let byly nedílnou součástí jeho vzhledu velké tmavé brýle, které snižovaly jeho oslnění.

23 *WRON – Wojskowa Rada Obrony Narodu.*

Snímek 6: První tajemní PSDS pokládá květiny u hrobky Jana III Sobieskiego u příležitosti třístého výročí bitvy u Vídně. 11. září 1983. (fot. Tadeusz Sochor /PAP/CAF)

Snímek 7: gen. Wojciech Jaruzelski při setkání s Janem Pavlem II. Palác Belweder, 17. 6. 1983. (fot. Massimo Sambucetti/AP Photo)

Není vůbec jednoduché najít snímek s usmívajícím se Wojciechem Jaruzelským, jelikož se tvářil vážně a soustředěně i v situacích, ve kterých se setkával s lidmi, které sám uznával a vážil si jich. Vojenská výchova a možná i brzká smrt jeho otce (v době, když bylo Jaruzelskému 19 let) mu ve tváři otiskly cejch přísnosti a zatvrzelost výrazu tváře tak byla jedním z mála jeho výrazových prostředků .

Snímek 8: Britská ministerská předsedkyně Margaret Thatcherová si připíjí s Wojciechem Jaruzelským, prvním tajemníkem PSDS, při návštěvě Polska. Varšava, 4. 11. 1988. (fot. Derek Hudson/Getty Images)

Na konci osmdesátých let, zejména při zahraničních návštěvách, se Jaruzelski ukazoval v obleku. V té době, za účelem zlepšení Jaruzelského image, byla povinná fotografie přípitku s hostem a jejich procházky Varšavou či jiných polskými městy.

Lech Wałęsa (nar. 1943 v Popowo) politik a odborový aktivista, původním povoláním elektrikář pracující v Gdaňských loděnicích. Čelní přestavitel opozice v době Polské lidové republice. Spoluzakladatel a první předseda Nezávislého odborového svazu *Solidarita*, za svou činnost obdržel v roce 1983 Nobelovou cenu za mír. Polský prezident v letech 1990 – 1995.[24]

Jeho image vznikla ještě v době, než byl prezidentem. Bylo to v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století, když vystupoval jako zapálený lidový aktivista, řečník a lídr, který se nebojí vystoupit během dělnických stávek. Vždy byl vnímán jako jeden z mnoha, vždy se snažil, aby vypadal jako obyčejný dělník. Dokonce v roce 1990, kdy již byl známou osobností a ohlásil kandidaturu na prezidenta, během mítinku v Gdaňských loděnicích si místo obleku vzal vaťák, a právě tyto snímky pak obletěly polská média. Nikdy se nebránil styku s médii, dokonce si ve svém bytě zřídil tiskovou kancelář. Při setkání s novináři vždy vystupoval otevřeně, nechával je vstoupit i do jeho soukromí, čímž posiloval svou image jako běžného Poláka.

Zejména poté, co byl Wałęsa vyhozen z práce za svou stávkovou činnost, se začal ještě více angažovat v pracovních sporech jako mluvčí.

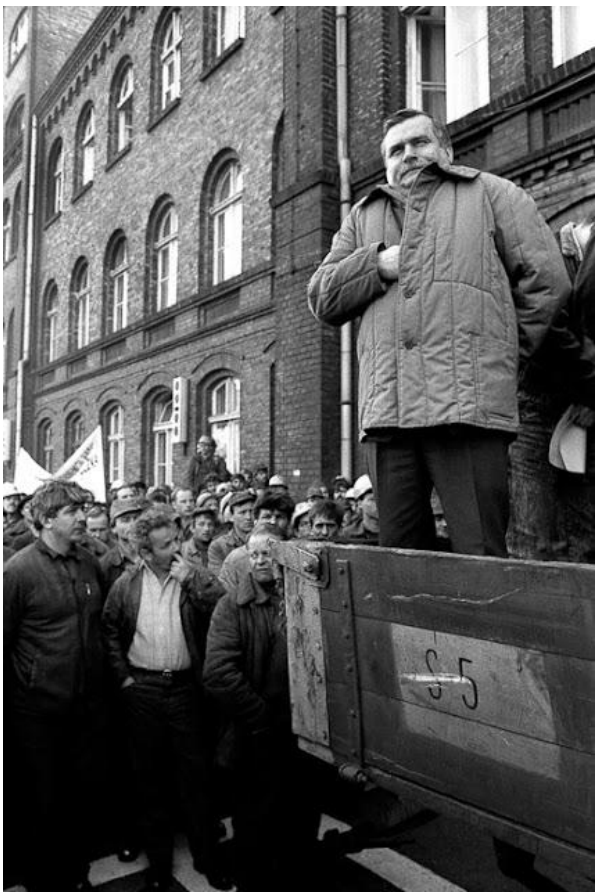

Snímek 9: Mítink v Gdaňských loděnicích, Lech Wałęsa, předseda Solidarity, oznamuje svou kandidaturu v prezidentských volbách. Gdaňsk, 10. 4. 1990 (fot. Jerzy Gumowski / Gazeta Wyborcza)

24 *https://pl.wikipedia.org/wiki/Lech_Wałęsa*

Jeho velký knír a později i neodmyslitelný obrázek Panenka Marie v klopě jeho okleku, mu vytvořily jedinečné poznávací znamení a zároveň se postaraly o to, aby vypadal jako zástupce obyčejných lidí, za kterého se považoval. Tedy představitel, ale se speciálními úkoly, se kterým se každý ztotožní, a který dokáže tvrdě vyjednávat s vládou a promlouvat hlasem lidu. Své charisma velice často zdůrazňoval zdviženou zaťatou pěstí nebo se symbolem „vítězství" v podobě zdvižených prstů ve tvaru písmene V.

Novináři velice brzy přišli na to, jak by se sám Wałęsa chtěl vidět, tedy na rukou nesený řečník, hovořící k soustředěnému či rozvášněnému davu v Gdaňských loděnicích a později i dalších městech. Nikdy se nebál úsměvu a lidovosti. Nikdy se také nebránil vystupovat v centru pozornosti a jeho průbojnost spolu s tvrdohlavostí dělaly dojem i na vládní činitele, čehož si byl dobře vědom.

Byl úplným opakem generála Jaruzelského, který ztělesňoval surový a zkostnatěly režim. Wałęsa byl mladší, rozhodnější a dokázal vládě ukázat pěst, což v tehdejším Polsku sice chtěl každý, ale nikdo na to neměl odvahu. Wałęsa jí měl dostatek.

Snímek 10: Srpnové jednání o založení Solidarity v Gdaňských loděnicích. fot. Stanisław Składanowski. 30. 8. 1980.

Wałęsa si dobře uvědomoval sílu médií a proto využíval každou příležitost k tomu, aby se ukázal jak v polském, tak i zahraničním tisku. Objevit se v tehdejší době v zahraničním tisku nebylo jednoduché, ale nakonec se vždycky našel způsob, jak tak tohoto vyhlášeného aktivistu dostat.
Vždycky rád pózoval ve všedních situacích, ale i v těch, které měly vyvolat pozitivní dojem. Nechával novináře vstoupit do svého bytu a nahlédnout tak do svého soukromí.

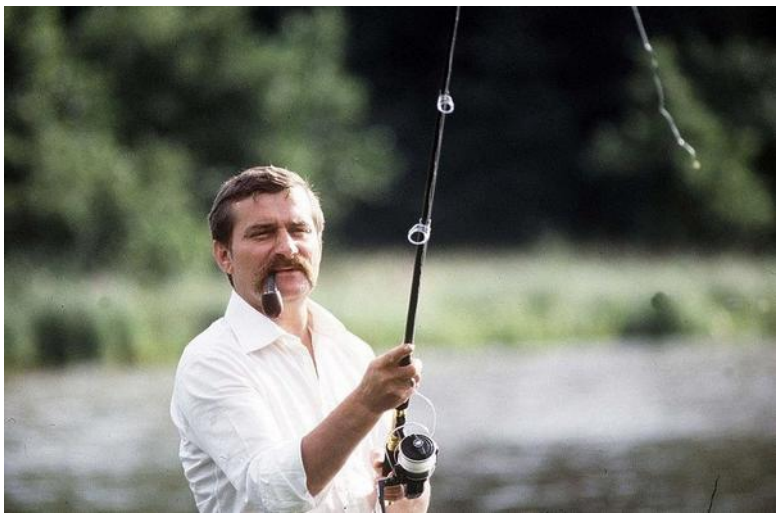

Snímek 11: Fotografie znázorňující předního odborového aktivistu v zahraničním tisku. 1983. (fot. Getty Images)

Díky riskantní akci Stanisława Wałęsy, Małgorzaty Niezabitowské a Tomasze Tomaszewského, se podařilo proniknout do střediska v Arłamově a vyfotografovat symbolický snímek internovaného Lecha Wałęsy, který jeho zásluhou získal status mučedníka a sympatie celého Světa.

Snímek 12: Internovaný Lech Wałęsa. Fotografie z originálního negativu. Fotografie byla pořízená společnou akci Stanisława Wałęsy, Małgorzaty Niezabitowské a Tomasze Tomaszewského. 1982. (fot. Stanisław Wałęsa)

Lech Wałęsa se po skončení své internace (13. 12. 1981 – 14. 11. 1982) s plnou silou vrátil ke své opoziční činnosti. Od svého uvolnění však byl pod neustálým policejním dohledem a v říjnu roku 1983, když obdržel Nobelovou cenu za mír, mu úřady odmítly vydat cestovní pas a cenu musela převzít jeho manželka Danuta se synem Bogdanem.

Lech Wałęsa měl vždycky blízko k církvi a jako představitel hnutí *Solidarita*, které bylo církví podporováno, se často účastnil církevních obřadů. Mše v období stávek získávaly další rozměr v porušování zákazu vyznání katolické víry a Wałęsa svojí účastí na nich zdůrazňoval svou image rebela proti systému.

Wałęsa hodně kouřil a často pózoval s cigaretou v ruce, ale je velice málo snímku, na kterých si z cigarety potahyje nebo vydechuje kouř. Nechtěl snad, aby cigareta byla pouze atributem inteligentního a ustaraného státníka?

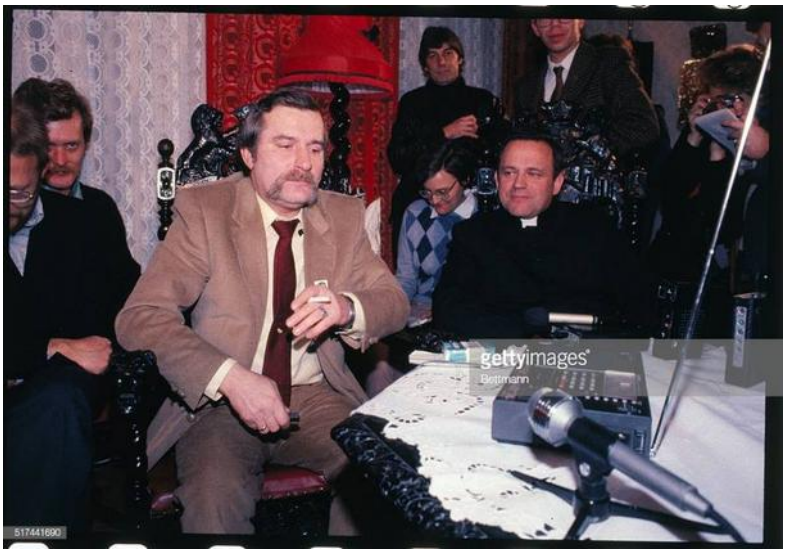

Snímek 13: Wałęsa sedí doma ve společnosti kněze Henryka Jankowského a dalších, kde poslouchají rádiovou relaci z předávání Nobelovy ceny za mír. Listopad 1983 (fot. Rettman/Getty Images)

Aleksander Kwaśniewski (nar. 15. listopadu 1954 v Białogardu) politik a polský prezident v letech 1995 – 2005. Jako zatím jediný polský prezident vládl dvě funkční období. Je spojován s *Polskou sjednocenou dělnickou stranou (*1977 – 1990), byl ministrem mládeže a sportu ve vládách Zbigniewa Messnera a Mieczysława Rakowského (1985 – 1989).

Snímek 14: Edward Gierek, Małgorzata Gersdorf, Aleksander Kwaśniewski (zprava). 1978. (fot. neznámý autor)

V letech 1988 – 1991 předsedal Polskému olympijskému výboru a byl jedním ze zakladatelů Sociální demokracie Polské republiky, která se později transformovala do *Svazu demokratické levice*[25]. V letech 1991 – 1995 byl dvakrát zvolený poslancem sejmu Polské republiky, ale protože se v roce 2005 stal prezidentem, nemohl své druhé volební období v sejmu dokončit.
Kwaśniewski měl mnoho silných stránek, zejména jeho inteligence a energie šla ruku v ruce s jeho vzhledem, jelikož byl v mládí aktivním sportovcem. Využilo se toho k omlazení image jeho strany a díky tomu se začal brzy objevovat po boku nejdůležitějších osob ve straně.

Kwaśniewski byl jedním z nejdůležitějších osob při jednání u kulatého stolu, kde zastupoval vládnoucí (komunistickou) stranu. To díky němu došlo k průlomu patové situace v jednáních, když během důvěrných jednání v Magdalence, k údivu svých stranických kolegů, navrhnul zcela svobodné volby do Senátu. Tohoto návrhu se okamžitě chytila opozice s hnutím *Solidarita*, kteří tento návrh okamžitě oznámili zahraničním médiím jako průlom v jednání.

25 *Sojusz Lewicy Demokratycznej, zkr. SLD – polská levicová politická strana.*

Snímek 15: Na fotografii Aleksander Kwaśniewski, jako ministr sportu a mládeže, při setkání s olympioniky po OH v Soulu v 1988 roce. Tohoto setkání se rovněž zúčastnili předseda Státní rady PLR Wojciech Jaruzelski a premiér PLR Mieczysław Rakowski (fot. neznámý autor)

V roce 1989 kandidoval do Senátu, ale mandát nezískal. Od ledna roku 1990 do 1995 byl předsedou Nejvyšší rady Sociální demokracie Polské republiky (SdRP), strany která vznikla po rozpuštění *Polské sjednocené dělnické strany*. V následujících parlamentních volbách jeho strana kandidující v rámci koalice *Svazu demokratické levice*, získává stále lepší volební výsledky.

Snímek 16: Poslední XI. zasedání Polské sjednocené dělnické strany (Mieczysław Rakowski uděluje podporu nové straně SdRP, na fotografii dále Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller). 27-30. leden 1990, Kongresový sál ve Varšavě.

Lech Kaczyński (18. 6. 1949 ve Varšavě – 10. 4. 2010 ve Smolensku) – politik a právník. Polský prezident v letech 2005 – 2010.

V období Polské lidové republiky byl opozičním aktivistou v roli právníka a právního poradce. V letech 1922 – 1995 předsedou Nejvyššího kontrolního úřadu a ve vládě Jerzyho Buzka byl generálním prokurátorem a ministrem spravedlnosti a v letech 2002 – 2005 byl primátorem Varšavy.

Lech Kaczyński byl spoluzakladatelem strany *Právo a spravedlnost*[26] a jejím prvním předsedou. Později vedení strany převzal jeho bratr Jarosław, jeho jednovaječné dvojče, který je předsedou této strany do dnešního dne. Lech Kaczyński byl senátorem v prvním volebním období a poslancem v sejmu v prvním a čtvrtém volebním období. Byl habilitovaným doktorem právních věd, čestným profesorem Univerzity kardinála Stefana Wyszyńského ve Varšavě a Gdaňské univerzity, rovněž byl odborník na pracovní právo. Zahynul při leteckém neštěstí vládního speciálu Tu-154.

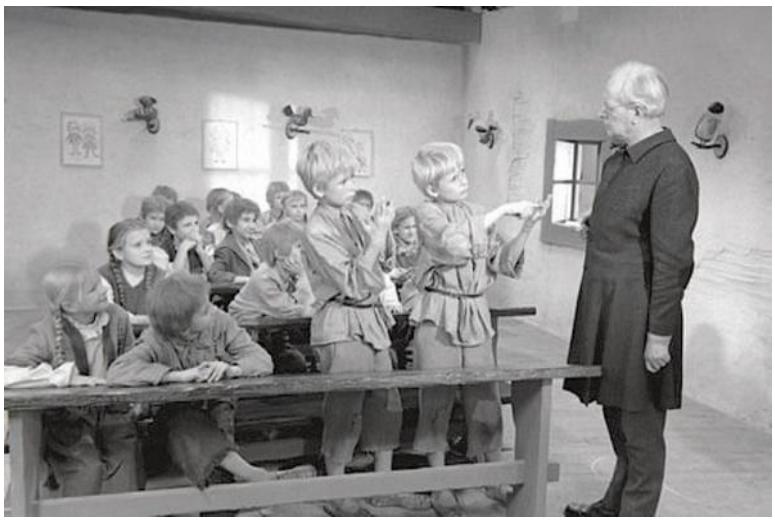

Snímek 17: Jarosław i Lech Kaczyńští (stojící uprostřed). V dětském věku si zahráli ve filmu „O dvou, co ukradli měsíc". 1968. (fot. archiv Polské televize)

Byl vychováván v intelektuální rodině na varšavském předměstí Żoliborz. Vnitřně byl silně spjatý se svým bratrem Jarosławem, jeho jednovaječným dvojčetem, se kterým studoval na stejném gymnáziu a později i na právnické fakultě Varšavské univerzity. Lech Kaczyński pokračoval v sebevzdělávaní a akademické dráze na Gdaňské univerzitě, kde v roce 1980 získal doktorát a v roce 1990 habilitoval z oboru pracovního práva.

26 *Prawo i Sprawiedliwość, PiS – polská politická strana.*

Od roku 1971 žil v Sopotech a pracoval na Gdaňské univerzitě. Právě díky svému bratrovi se stal spolupracovníkem *Výboru na obranu dělníků* (KOR)[27] a školil dělníky v otázkách pracovního práva. Od roku 1978 pracoval v *Nezávislém odborovém svazu*[28], které se později staly základem *Nezávislého odborového hnutí Solidarita*.

Lech Kaczyński sice nestál v první řadě opozičních aktivistů organizujících stávky v Gdaňských loděnicích, ale jeho přínos těmto událostem je nediskutovatelný. Je sice pravda, že zřejmě nebude tak velký, jak prezentují zastánci hnutí *PiS* a jeho bratr Jarosław, podle kterého se jeho bratr aktivně účastnil jednání mezi dělníky s vládou. Jako nespravedlivé je však třeba označit ta tvrzení, podle kterých Lech Kaczyński v srpnu 1980 v loděnicích vůbec nebyl.

Snímek 18: Lech Wałęsa, Andrzej Kołodziej a Lech Kaczyński v Gdaňských loděnicích, srpen 1980. (fot. archiv Gdaňských loděnic)

Ke konci osmdesátých let se stal blízkým spolupracovníkem Lecha Wałęsy, čelního představitele hnutí *Solidarita*. Neměl však Wałęsovo charisma a tak se raději, společně se svým bratrem držel v ústraní a nebyl tolik vidět na prvních novinových stranách. Společně se svým bratrem museli být v prostředí *Solidarity* vnímání jako jiná liga, jelikož se objevovali pouze při projednávání důležitých záležitostí a vždy „s kravatou“, čímž si drželi odstup od dělníků.

Dne 13. prosince 1981 byl vyhlášen výjimečný stav a Lech Kaczyński byl jako opoziční aktivista internován v Strzebielniku, kde byl až do 15. října 1982. Žádné fotografie se z tohoto období nedochovaly.

Později jeho role pouze narůstala a 16. října 1988 se účastnil rozhovorů mezi hnutím *Solidarita* a vládními představiteli, které probíhalo v „Magdalence“ u Varšavy. Následně byl účastníkem jednání mezi polskou vládou, opozicí a církví u kulatého stolu a pak i členem týmu koaliční vlády. Po tom co Lech Wałęsa v roce 1999 kandidoval na prezidentský úřad, a nakonec byl zvolen, se Kaczyński stal prvním místopředsedou odborového svazu *Solidarita,* který tak prakticky řídil.

27 *KOR – Komited Obrony Robotników – organizace zašťiťující práva dělníků.*

28 *Wolne Związki Zawodowe – Nezávislý odborový svaz.*

Snímek 19: Lech Kaczyński, vlevo Szymon Pawlicki, volební kampaň. 1989. (fot. Wojciech Milewski)

Nicméně, nikdy se nijak zásadně neprosadil a proto na svou funkci rezignoval poté, co prohrál boj o místo předsedy hnutí *Solidarita* s Marianem Krzaklewským v únoru 1991. Následně byl senátorem v období 1989 – 1991 a poslancem Sejmu v letech 1991 – 1993 za hnutí *Dohoda Střed*[29], které založili se svým bratrem.

29 *Porozumienie Centrum, zkr. PC – polská politická strana*

Snímek 20: Návštěva papeže Jana Pawła II v Polsku.Varšava. 1991 (fot. PAP)

V této době se již o bratrech Kaczyńských hovořilo daleko více a v médiích se prosadila jejich image jako nerozlučných bratří politiků, dokonce se objevili i v satirickém pořadu *Polskie ZOO*[30], kde oba vystupovali jako zlomyslní křečci.

Lech Kaczyński za Lechem Wałęsou zaostával nejen ve svém charisma. Byl taky nízkého vzrůstu a jeho postava při pohybu připomínala spíše pohyby malého dítěte než státníka. O co více byla ceněna jeho inteligence a politická chytrost, o to méně mu jeho tělo pomáhalo před objektivy kamer v tvorbě státnické image.

V období od 12. března 1991 do 31. října 1991, tedy poměrně krátké období, dohlížel na Národní bezpečnostní úřad. Odešel po mediálním skandálu vyvolaném konfliktem s Lechem Wałęsou a šéfem jeho kanceláře Mieczysławem Wachowským. Jejich konflikt časem nabíral na síle a Wałęsa v něm viděl svého velkého nepřítele.

Jeho politická kariéra tou dobou nabírala na síle a v roce 1992 se předsedou Nejvyššího kontrolního úřadu, ale jen do roku 1995. V roce 1995 kandidoval do prezidentského úřadu, ale kandidaturu vzdal ještě před prvním kolem voleb a vyhlásil podporu komukoliv, kdo by dokázal porazit Lecha Wałęsu.

Poté zastával funkci generálního prokurátora a v roce 2000 jej prezident Aleksander Kwaśniewski jmenoval ministrem spravedlnosti.

30 *Polskie ZOO – polský satirický pořad v televizi.*

Snímek 21: Kancelář rady ministrů - premiér Jerzy Buzek a ministr spravedlnosti Lech Kaczyński. 2001. (fot.Fotorzepa)

V roce 2001 se postavil do čela nově založené strany *Právo a Spravedlnost*, kterou založil se svým bratrem a která vzešla z hnutí *Dohoda Střed*. V letech 2001 – 2003 byl pak předsedou této strany. Ve stejném roce se pak stal i poslancem Sejmu ve čtvrtém volebním období za stranu *PiS*.

Byl primátorem hlavního města Varšavy v období 18. listopadu 2002 do 22. prosince 2005, kdy den před nástupem do prezidentského úřadu na tuto funkci rezignoval.

Snímek 22: Lech Kaczyński jako primátor Varšavy. 2002. (fot. Wojciech Grzędziński)

Image Lecha Kaczyńského, jako veřejně známé osoby se postupně zlepšovala a až do doby, než se stal primátorem Varšavy, ji lze označit za dobrou. Dřívější archivní materiály jej ukazují jako nemajetného studenta se zanedbaným zevnějškem, který má vždy rozepnuté sako s čouhající košilí z kalhot a tak ošumtělou kravatou, že svým zjevem baví okolí. Kaczyński se nezajímal o to, jak je

vnímán médii nebo zda je správně oblečen, a přesto se stale více prosazoval na domácí politické scéně, což mu umožnilo směle se ucházet o nejvyšší státní funkci.

Snímek 23: Snímek ukazuje smějící se bratry Kaczyńské na studijním zasedání. 2002. Publikace Viva. (fot. Robert Laski)

Bronisław Komorowski (nar. 4. června 1952 v Obornikách Śląskiých) historik a politik. Polský prezident v období 2010 – 2015.

V období Polské lidové republiky byl aktivistou demokratické opozice, v letech 1990–1991 a 1992–1993 zastával funkci náměstka ministra národní obrany, v letech 1991–2010 byl poslancem Sejmu, v letech 2000–2001 ministrem národní obrany, v letech 2005–2007 zastával funkci vícemaršálka Sejmu a v letech 2007–2010 byl ve funkci maršálka Sejmu.
Od 10. dubna 2010 do 8. července 2010 vykonával dočasně funkci polského prezidenta.

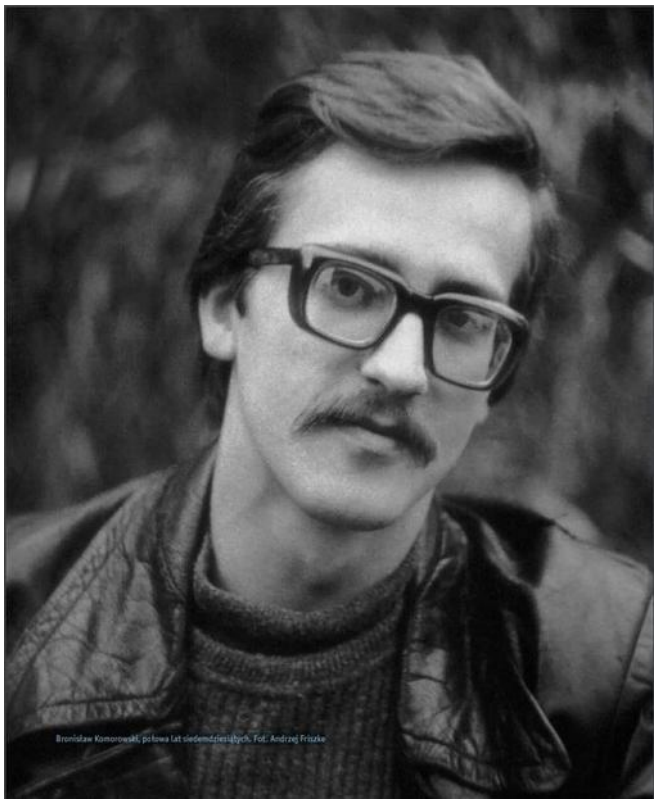

Snímek 24: Bronisław Komorowski, polovina sedmdesátých let dvacátého století. (fot. Andrzej Friszke)

V období let 1977 až 1980 pracoval jako stážista v deníku *Słowo Powszechne* [31]. Organizoval knihovny se zakázanou a samizdatovou literaturou, ale rovněž i demonstrace za nezávislost. Dne 11. listopadu 1979 zorganizoval spolu s aktivisty ROPCiO[32] manifestaci před hrobem neznámého vojína, za což byl v roce 1980 odsouzen k jednoměsíčnímu vězení.[33]

Do hnutí *Solidarita* vstoupil v roce 1980, kde organizoval odborové struktury v Mazovském regionu, pracoval ve Středisku sociálního výzkumu hnutí *Solidarita*. V době výjimečného stavu byl internován od prosince 1981 do června 1982 v Jaworznu. Byl jedním ze zakladatelů ilegálního časopisu *ABC. Adriatyk, Bałtyk, Morze Czarne* [34].

31 *Słowo powszechne – polský deník.*

32 *ROPCiO – Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela – Hnutí na obranu lidských a občanských práv.*

33 *Encyklopedia Solidarności http://www.encysol.pl/wiki/Bronis%C5%82aw_Komorowski.*

34 *ABC, Adriatyk, Bałtyk, Morze Czarne – polský časopis.*

Snímek 25: Oslava sedmdesátého výročí Muzea Polské armády. Bronisław Komorowski, v té době náměstek ministra národní obrany a tehdejší polský prezident gen. Wojciech Jaruzelski. Varšava. 1990. (fot. PAP)

Komorowski vstoupil na domácí politickou scénu na počátku devadesátých let, v letech 1989–1990 působil jako ředitel kabinetu ministra Aleksandra Halla, následně v letech 1990–1993 ve třech následujících vládách byl pak ve funkci náměstka ministra národní obrany pro vzdělání a sociální otázky.

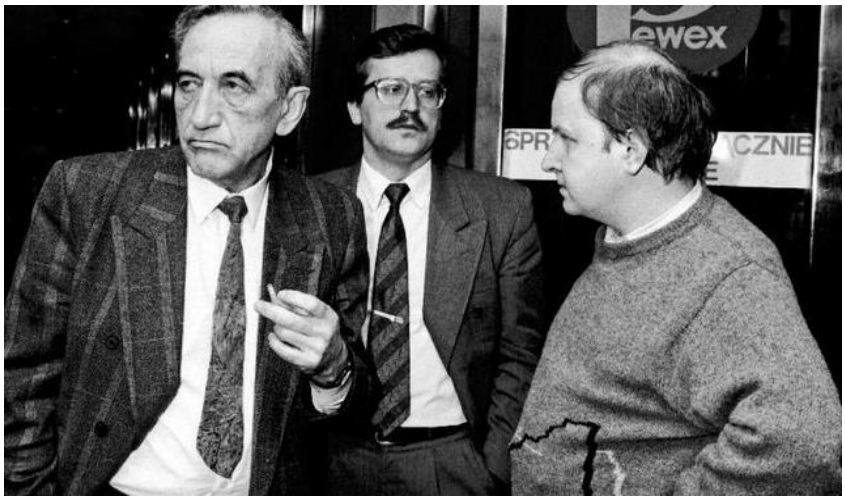

Snímek 26: Tadeusz Mazowiecki a Aleksander Hall (zprava) požadovali nezávislost opozice, která byla při jednáních u kulatého stolu upozaděná – řeční Bronisław Komorowski (uprostřed). Snímek pochází ze zasedání parlamentního výboru národní obrany. Duben 1992. (fot. Reporter)

Ze začátku byl Komorowski pouze nestranickým členem vládny, ale v roce 1995 se ujal funkce generálního tajemníka nově vzniklé strany *Unie Svobody*[35]. Pak přešel do Konzervativně lidové strany (SKL), která se stala součástí hnutí *Volební akce Solidarita* – AWS.
Jako poslanec AWS byl předsedou parlamentní komise národní obrany a se v době vlády Jerzyho Buzka stal ministrem národní obrany.

Snímek 27: Sbírání podpisu Občanskou platformou. Bronisław Komorowski v době akce. Zámecké náměstí. 2004. (fot. PAP)

V roce 2001 se stal spoluzakladatelem nové politické strany *Občanská platforma*[36], ve které se stal místopředsedou. Zároveň se od října 2005 stává místopředsedou Sejmu[37].
Díky dobrému výsledku v parlamentních volbách se v nově ustanovené vládě stává maršálkem Sejmu (2007 – 2010).

35 *Unia Wolności, UW – polská politická strana.*
36 *Platforma obywatelska, PO – polská politická strana.*
37 *Předseda poslanecké sněmovny (ČR) – Marszałek sejmu (PR).*

Snímek 28: Bronisław Komorowski v době, když bezmála tři roky plnil funkci předsedy Sejmu. 2007. (fot. PAP)

V důsledku leteckého neštěstí vládního speciálu u Smolenska a smrti tehdejšího polského prezidenta Lecha Kaczyńského dne 10. dubna 2010, byl Bronisław Komorowski automaticky podle článku 131 Ústavy Polské republiky, ustanoven dočasným prezidentem Polské republiky. V této funkci se pak 18. dubna 2010 v Krakově zúčastnil pohřebního obřadu s Lechem a Marii Kaczyńskými. Funkci dočasného polského prezidenta plnil tři měsíce a v této době vedl i svoji prezidentskou kampaň pro předčasné prezidentské volby, které vyhrál.

Snímek 29: Pohřební obřad, předseda Sejmu Bronisław Komorowski v čele smuteční vládní delegace.18. dubna. 2010, (fot. neznámý autor)

Image Bronisława Komorowského, v době před tím, než se stal polským prezidentem, lze vystihnou slovy „kníratý inteligent". Později díky svému vzhledu a několika přešlapům se stal terčem několika přezdívek, kterým jak známo neunikl žádný politik. Komorowski je typický politický aktivista devadesátých let s intelektuálními kořeny, což podtrhoval svým vzhledem s brýlemi na nose, památečním oblekem a knírem, který s ním byl neodmyslitelně spjaty natolik, že když si je pak oholil, tak v něm nikdo nemohl najít starého prezidenta.

Andrzej Duda (nar. 16. května 1972) – politik a právník. Polský prezident od 6. srpna 2015.
Vystudovaný doktor práv, v letech 2006–2007 pracoval jako vládní tajemník na Ministerstvu spravedlnosti, pak v letech 2008–2010 jako tajemník v prezidentské kanceláři Lecha Kaczyńského, později v letech 2007–2011 jako člen Ústavního soudu, poslanec Sejmu a europoslanec Evropského parlamentu.

Na začátku milénia byl aktivistou *Unie svobody*. Po parlamentních volbách v roce 2005 začal spolupracovat s parlamentním klubem *Práva a Spravedlnosti*. Jako poradce se pak účastnil jednání v parlamentních komisích Sejmu a Senátu.

Na žádost ministra spravedlnosti Zbigniewa Ziobry byl 1. srpna 2006 jmenován Jarosławem Kaczyńským na pozici státního tajemníka na Ministerstvu spravedlnosti.

Snímek 30: V mládí jako harcer. 1985. (fot: soukromý archiv)

Ve svém resortu zodpovídal za legislativu, mezinárodní spolupráci a digitalizaci prokuratury a soudů. V roce 2007 neúspěšně kandidoval do Sejmu z posledního místa kandidátky *PiS* v Tarnovském kraji, kde obdržel pouze 11 158 hlasů. V jeho tehdejší volební kampani se angažoval Zbigniew Ziobro. Z funkce státního tajemníka byl odvolán Kaczyńským dne 15. listopadu 2007 a vzápětí byl jmenován Sejmem jako člen Ústavního soudu, kde byl až do roku 2011.

Polský prezident Lech Kaczyński ho dne 13. ledna 2008 jmenoval na pozici státního tajemníka kanceláře prezidenta Polské republiky.

Snímek 31: Andrzej Duda a Lech Kaczyński při slavnostním jmenování do funkce státního tajemníka kanceláře prezidenta PR. Varšava. 16. ledna 2008 (fot. PAP)

Poté co byl zvolen Bronisław Komorowski zvolen polským prezidentem, podal Andrzej Duda 5. července 2010 demisi na svou pozici a od den později byl odvolán. Ve stejném roce, ve volbách do místní samosprávy, kandidoval za stranu *PiS* na primátora Krakova. Obsadil třetí místo s výsledkem 22,38 % a nakonec získal mandát v městské radě.

Snímek 32: Andrzej Duda se svým politickým propagátorem Zbigniewem Ziobrem. 2010 (fot. Michał Łepecki / Agencja Gazeta)

V roce 2011 účinkoval v dokumentárním filmu o leteckém neštěstí vládního speciál s názvem „Mlha“. Byl rovněž jedním ze spoluzakladatelů sdružení *Sociální hnutí im. prezidenta PR Lecha Kaczyńského*[38], ve kterém plnil funkci vedoucího revizní komise.

V parlamentních volbách roku 2012 byl v Krakovském obvodu zvolen za stranu *PiS* poslancem. Jeho dalším krokem k získání uznání a vlivu ve straně *PiS* bylo přijetí funkce tiskového mluvčího, kterou plnil od 27. listopadu 2013 do 9. ledna 2014. V Sejmu byl členem Legislativní komise a Komise dodržování ústavy.

Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 byl zvolen za stranu *PiS* europoslancem, a tím zanikl jeho mandát poslance Sejmu.

Andrzej Duda i přes svůj mladý věk sbíral politické ostruhy, čehož si všimlo vedení strany *PiS*, se kterou byl spojován od začátku své politické kariéry. Mezi jeho silné stránky, které nakonec došly uznání, patří poslušnost a uctívání Lecha Kaczyńského, kterého do dnešního dne považuje za svého mentora, taky dobrá sebeprezentace a energie, kterou by mu poslední dva prezidenti mohli jenom závidět. Tyto silné stránky vedly k tomu, že se ho Jarosław Kaczyński, jako téměř neznámého politika, rozhodl vytáhnout na celostátní úroveň.[39]

Snímek 33: Andrzej Duda jako tiskový mluvčí PiS. 2013. (fot. Sławomir Kamiński / Agencja Gazeta)

38 *Ruch Społeczny im. Prezydenta RP Lecha Kaczyńského.*

39 *https://pl.wikipedia.org/wiki/Andrzej_Duda. (březen 2019).*

Snímek 34: Andrzej Duda jako europoslanec Evropského parlamentu. Říjen 2014. (fot. Evropský parlament)

Image v době volební kampaně a volebních debat

Volba Wojciecha Jaruzelského

Pro komunistický tábor něco takového jako volební kampaň spojená s volbou na základě image, neexistovala. Jaruzelski vládl a nemusel o nic bojovat. To, že se stane prezidentem, bylo dohodnuto na tejném jednání u kulatého stolu s opozicí. Na stránkách deníku „Gazeta Wyborcza“ dne 3. 7. 1989 Adam Michnik publikoval článek pojmenovaný „Váš prezident, náš premiér“. [40]

Ačkoliv ze začátku svoji kandidaturu na prezidenta rezolutně odmítal, protože si myslel, že bude zvolen Kiszczak, tak pod nátlakem stranických kolegů svoji kandidaturu ohlásil.

Dne 19. července 1989 se Jaruzelski přece jenom stál prezidentem Polské lidové republiky a od 31. prosince 1989 prezidentem Polské republiky, když byl zvolen Národním shromážděním většinou pouhých dvou hlasů (pro hlasovalo 270 z 537 přítomných, přičemž pro jeho zvolení bylo potřeba 269 hlasů).

Jeho volební kampaň, přesněji její nekonání, nemělo na výsledku žádný význam. Avšak veřejnost čím dal tím častěji projevovala svou nechuť vůči jeho osobě v podobě graffiti, protestů s karikaturami, hesly a skandováním „Jaruzelský musí odejít”. Největší demonstrace se udála 30. června 1989 ve Varšavě. Proti této demonstraci nevybíravě zasáhly motorizované jednotky policie ZOMO[41]. Nejen ve Varšavě, ale i v dalších polských městech se konaly podobné demonstrace, organizované především studenty z Federace bojující mládeže[42], Bojující Solidarity[43] , KPN a NZS.[44]

Snímek 35: Demonstrace ve Varšavě dne 30. června 1989 s hesly „Jaruzelski musí odejít“ (fot. Wojtek Laski)

Volební kampaň v roce 1990

40 *https://pl.wikipedia.org/wiki/Wasz_prezydent,_nasz_premier. (březen 2019).*

41 *Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej, zkr. ZOMO – speciální oddíly tehdejší policie nasazované proti demonstrantům v Polsku.*

42 *Federacja Młodzieży Walczącej – podzemní mládežnická organizace.*

43 *Solidarność Walcząca – Polská protikomunistická organizace založená v roce 1982.*

44 *https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojciech_Jaruzelski#cite_note-74, (březen 2019).*

Lech Wałęsa vyhrál v obou kolech prezidentských voleb (1. kolo s výsledkem 39.96 % - 25. listopadu 1990 a 2. kolo s výsledkem 74,25 % - 9. prosince 1990). Postavení, které v té době měl Lech Wałęsa u veřejnosti, mu dovolilo vyhrávat volby s předstihem. Okolnost svobodných volbeb nicméně dávalo šanci každému přihlásit se do voleb a zaujmout nejvyšší pozici ve vedení Polska, což využilo šestnáct přihlášených. Podmínku získat alespoň 100 000 hlasů splnilo sedm z nich, avšak ve volbách kandidovalo pouze šest: Roman Bartoszcze, Włodzimierz Cimoszewicz, Tadeusz Mazowiecki, Leszek Moczulski, Stanisław Tymiński a Lech Wałęsa.

Snímek 36: Volební plakáty Lecha Wałęsy na zdi jedné z varšavských továren. 1990. (fot. Andrzej Iwańczuk/ Reporter)

Díky tomu vznikla úžasná směsice významných i druhořadých politiků včetně veřejnosti zcela neznámého Stanisława Tymińského, který však díky povedeným předvolebním televizním debatám postoupil do druhého kola voleb s Lechem Wałęsou.

Tymińského volební kampaň, kterou si financoval vlastními prostředky, se skládala z celé řady setkání s voliči v přítomnosti své mladé peruánské manželky (což byla velká novinka) a zprávy z těchto setkání byly hlavními událostmi dne všech televizních zpravodajství. Na těchto setkáních poukazoval na chudobu a představoval vizi prosperity, kterou sám zažil v Kanadě. Jako hubený intelektuál v brýlích zosobňoval zhmotnění úspěšného člověka, kterého by šlo přirovnat k burzovnímu makléři.

Snímek 37: Lech Wałęsa jako Kościuszko – volební kampaň u Racławic. 1990. (fot. Krzysztof Miller/ Agencja Gazeta)

Není pochyb o tom, že samotná existence Tymińského na politické scéně byla možná jenom díky televizi a zájmem médii o jeho, svým způsobem exotickou, osobu.

gazeta WYBORCZA

NR 275 (442) W

Poniedziałek, 26 listopada 1990

Redaguje kolegium: Wojciech Kamiński, Helena Łuczywo, Adam Michnik, Juliusz Rawicz, Ernest Skalski

Redaktor prowadzący Jacek Rakowiecki

Wydawca: „Agora" s-ka z o.o.

Nakład 350 tys. Cena 600 zł

DRUGA TURA: WAŁĘSA TYMIŃSKI

Według wstępnych obliczeń

Lech Wałęsa wyraźnie wygrał pierwszą rundę i najprawdopodobniej stanie za dwa tygodnie do drugiej ze Stanisławem Tymińskim – oto przewidywania INFAS.

Zgodnie z nimi Lech Wałęsa otrzymał 39,3 proc. głosów, Stanisław Tymiński – 23,2, Tadeusz Mazowiecki – 19,9. Błąd prognozy nie powinien przekraczać jednego procentu, więc duże jest prawdopodobieństwo, że oficjalne wyniki potwierdzą niewielką przewagę Tymińskiego nad Mazowieckim.

Włodzimierz Cimoszewicz zebrał 9,1 proc. głosów. Roman Bartoszcze – 6,1, Leszek Moczulski – 2,4.

Fot. Piotr Wójcik

Fot. Tomasz Wierzejski

Stan „drugiej Polski"

Wyniki są jednoznaczne: sukces Stanu Tymińskiego zapewnili mu mieszkańcy wsi i średnich miast oraz robotnicy i najmłodsi wyborcy.

W badaniach opinii publicznej od dawna rysował się taki właśnie podział. Kiedyś określiliśmy go jako „dwie Polski". Wiadomo było, że „druga Polska" – ludzi niewykształconych i z mniejszych miast – nie rozumie reform, nie akceptuje wyrzeczeń, nie popiera już rządu.

W „solidarnościowej" Polsce „druga Polska" nie widziała dla siebie miejsca.

„Druga Polska" nie poszła do wyborów samorządowych.

Spodziewałem się, że „druga Polska" pójdzie za Wałęsą, ale myliłem się (nie ja jeden). Gdyby nie Tymiński – pewnie nie głosowałaby wcale.

W Tymińskim znalazła człowieka, który symbolizował ich wrogość wobec „solidarnościowego" państwa. Który przychodzi „czysty", spoza układu, w którym komunistyczne wspomnienia zmieszały się z cierpieniami radykalnej reformy. Który przyjeżdża ze świata sukcesu, z Ameryki. Który nie należy do świata polityki.

Zaskoczył nas rozmiar wrogości „drugiej Polski". Ta wrogość okazała się tak daleko posunięta, że – jak za komunistycznych czasów – odwróciły się skutki prasowych informacji dezawuujących Tymińskiego. Odbierano je prawdopodobnie tak jak niegdyś ataki komunistycznej propagandy: szkalują naszego kandydata, czyli tym bardziej jest on wiarygodny.

Stoimy wobec nowej sytuacji: „druga Polska" zabrała publicznie głos. Załamał się mit „naszego państwa".

Piotr PACEWICZ

Ten wstydliwy fragment naszej historii politycznej może ciążyć nad nami przez dłuższy czas. Tymiński nie wygra z Wałęsą, ale może zostać liderem całkiem nowej opozycji, z którą Wałęsa miałby więcej kłopotu niż z opozycją ze strony ROAD i Forum Prawicy Demokratycznej.

Pozostaną też na placu siły polityczne popierające Cimoszewicza i Bartoszcze. Może to doprowadzić do walki wszystkich ze wszystkimi, chaosu politycznego i zapaści gospodarczej.

Oczywiście, nie musi spełnić się ten najgorszy wariant, ale zapobieżenie mu wymaga refleksji, dyskusji, wysiłku.

Ernest SKALSKI

Wojenna rezolucja w czwartek

Źródła dyplomatyczne przy siedzibie ONZ w Nowym Jorku poinformowały, że Rada Bezpieczeństwa zbierze się w najbliższy czwartek. Tematem obrad będzie rezolucja zezwalająca na użycie siły przeciw Irakowi.

(Szczegóły na str. 5)

Bomba na Okęciu

Bombę zegarową, podłożoną przez nieznanych sprawców na dachu budynku lotniska międzynarodowego w Warszawie, znaleziono o godz. 8.15 w niedzielę. Specjaliści z brygady antyterrorystycznej rozbroili bombę na czterdzieści minut przed terminem jej eksplozji, tj. o 12.50. (Jach)

1 GAZETA WYBORCZA

Snímek 38: Úvodní strana deníku Gazeta Wyborcza po prvním kole prezidentských voleb. 29. listopadu 1990.

Wałęsa svou volební kampaň postavil především na návštěvách v celé zemi a na mnohatisícových mítincích, o kterých se pak vždy mluvilo v televizním zpravodajství. Účast na těchto mítincích byla o mnoho větší, než u jiných kandidátů, což budilo dojem jeho absolutní podpory. V roli státníka byl rovněž mocně propagován na plakátech a letácích. Ve zpravodajství z mítinků vypadal Wałęsa spokojeně a těšil se otevřené podpoře a důvěře mnohatisícových davů. Výjimečně se ukazoval se svou manželkou Danutou. V rámci této volební kampaně se rovněž hodně investovalo do televizních reklamy, ve které se úplně poprvé objevily reklamní spoty kandidátů.[45]

V průběhu druhého volebního kola se oba kandidáti věnovali televizním debatám, ale společně s v ní utkali jednou. V této debatě Lech Wałęsa zaútočil na Tymińského, který naopak hrozil zveřejněním kompromitujících materiálů, které však nikdy nepředložil, jeho kampaň tak začala

45 *Jacek Raciborski, Polskie wybory. Zachowania wyborcze społeczeństwa polskiego 1989–1995, Wydawnictwo Naukowe „Scholar", Varšava 1997.*

ztrácet na síle a k další konfrontaci již nedošlo. Wałęsův volební štáb však poprvé vytáhl na světlo očerňující PR, když zveřejnil důkazy o skandálním zacházení Tymińského se svými dětmi a manželkou, poukázal na špinavé obchodní praktiky v Libyi a Peru, ale i na psychiatrické záznamy, díky kterým se vyhnul základní vojenské službě.

Snímek 39: Lech Wałęsa a praskající ve švech katovický Spodek. 1990. (fot. Sławomir Sieprzutowski / Agencja Gazeta)

Volební kampaň v roce 1995

Obě volební kola s velice malou převahou vyhrál Aleksander Kwaśniewski (první kolo s výsledkem 35,11 % - 5. listopadu 1995 a druhé kolo s výsledkem 51,7 % - 19. listopadu 1995).

Do volebního klání vystartoval Kwaśniewski jako Černý kůň kampaně – kandidát *Svazu demokratické levice* (SLD) s hesly „Zvolme budoucnost“ a „Společné Polsko“. Vedoucí jeho volebního štábu byla Danuta Waniek. Ve své kampani se soustředil halvně na oslovení mládeže a nerozhodných voličů a současně se snažil vyhnout konfrontaci se svojí komunistickou minulosti. Kampaň začala v červnu, trvala čtyři měsíce a v jejím průběhu cestoval po kraji ve volebním autobuse „Kwak“, se kterým navštívil přes 120 míst, zejména menších měst. Na první pohled bylo zřejmé, že již vede volební kampaň založenou na politickém marketingu. V kampani zdůrazňoval svou znalost angličtiny a otevřenost novým vizím, přičemž současně upozorňoval na rozdíly mezi ním a Wałęsou, který byl asi jeho největším konkurentem. Jako novinku volební kampaně, se zaměřením na získání mladých voličů, byla jeho účast ve videoklipu k písničce „Ole Olek“ skupiny Top One, který byl pro tuto kampaň speciálně natočen. Díky účastí v televizních debatách a následnému zpravodajství z těchto debat, se jeho předvolební kampaň ukázala jako úspěšná, když volební předpovědi ukazovaly Kwaśniewského podporu 48,8 % hlasů.

Snímek 40: Aleksander Kwaśniewski společně se skupinou Top One v prezidentské kampani. Říjen 1995. (fot. Sławomir Kamiński / Agencja Gazeta)

Samotná volební kampaň pro něho nebyla vůbec jednoduchá, jelikož se ukázalo, že před veřejnosti zatajil, že studium na vysoké škole nedokončil a nemá tak vysokoškolské vzdělání. Ve druhém kole prezidentských voleb svedl souboj s tehdejším polským prezidentem Lechem Wałęsou, kterého nakonec porazil, když získal 51,7 % hlasů proti 48,3 % hlasům Lecha Wałęsy[46].

46 *https://dzieje.pl/postacie/aleksander-kwasniewski*

Před druhým volebním kolem došlo k úpravě Kwaśniewského image. Volební heslo „Zvolme budoucnost“ bylo na volebních plakátech nahrazeno heslem „Společné Polsko“. Kwaśniewski se začal chovat více vlastenecky, státnicky a byl často prezentován s pozadím polské státní vlajky. Úplně se vytratil „Olek“ tančící disko a objevil se státník, který se dokáže vypořádat se starými rozdílnými názory.

Opět se ukázalo, že pro volební klání je klíčová televizní debata, která přitáhla k obrazovkám elektrizující pozornost Poláků. V této debatě Wałęsa urážel Kwaśniewského a díky tomu v očích mnoha voličů ztratil. V této debatě dopadl jako ten, který není schopen spolupráce a pouze se nechává unést. Dojem z této první debaty se mu již v průběhu jejich druhého televizního souboje nepodařilo napravit.

Snímek 41: Televizní debata na programu 1 TVP, které se účastnili Aleksander Kwaśniewski a prezident RP Lech Wałęsa. 12. 11. 1995. (fot. Maciej Belina Brzozowski / PAP)

Za volebním úspěchem Kwaśniewského stála zřejmě i neschopnost Wałęsova volebního štábu správně zaujmout voliče, když jeho volební kampaň vyznívala spíše konzervativně, což ukazuje mimo jiné volební heslo „Kandidátů je mnoho, Wałęsa je jeden“. Bezpochyby nejvíce o tom vypovídá volební plakát s fotografií prezidentské přísahy z roku 1990 s heslem „Vždy Polsko“, jehož záměrem bylo zdůraznit majestát a vlastenectví Lecha Wałęsy. Poláci však ukázali, že touží po změnách a zviditelnění Polska na mapě Světa.

Volební kampaň v roce 2000

Už první kolo prezidentských voleb konající se 8. října roku 2000 bylo jasným vítězstvím Aleksandra Kwaśniewského, jenž neměl výraznějšího soupeře (Aleksander Kwaśniewski 53,9 %; Andrzej Olechowski 17,3 %, Marian Krzaklewski 15,57 %).

Volební kampaň byla vedená s heslem „Domov pro všechny – Polsko". Konzultantem této volební kampaně byl **Jacques Séguéla** – francouzský specialista na politickou image. Kwaśniewski jako úřadující prezident dobře využil svou převahu v image a mediální popularitě, kterou si vytvořil v průběhu prvního volebního období.

Jeho image moderního státníka nezničila ani negativní kampaň, kterou vedl volební štáb jeho oponenta Mariana Krzaklewského. Ten se snažil podkopat jeho autoritu zveřejněním v mediích nahrávky z návštěvy prezidenta Kwaśniewského v Kaliszi dne 17. října 1997, kde společně s ministrem Markem Siwiecem parodovali Jana Pavla II. líbajícího zemi po přistání vrtulníku, ze kterého oba právě vystupovali.

Během této volební kampaně, ale také během prvního prezidentského období, se Kwaśniewski velice staral o svou image a pozitivní prezentaci v médiích s důležitými osobnostmi. Mistrovským kouskem pak bylo jeho nečekané proklouznutí do papamobilu a jeho následná krátká projížďka s papežem. To se dosud nikomu nepodařilo a vyslalo to jasný signál o důvěře mezi Papežem Janem Pavlem II. a postkomunistickým prezidentem, pak obletěl celý svět.

Snímek 42: Aleksander Kwaśniewski s manželkou při projížďce papamobilem, společně se svou manželkou a papežem Janem Pavlem II. (fot: Laski Diffusion / East News)

Volební kampaň v roce 2005

Prezidentské volby v roce 2005 nakonec ve dvou kolech vyhrál Lech Kaczyński (první kolo 9. října 2005 s výsledkem 33,1 % Donaldem Tuskem prohrál o 3%, druhé kolo konané 23. října 2005 pak vyhrál s výsledkem 54,04 %).

Podmínky kandidatury splnilo celkem čtrnáct kandidátů, avšak politická bitva se od počátku odehrála mezi Donaldem Tuskem, tehdejším předsedou *Občanské platformy* a Lechem Kaczyńským, který tehdy zastával úřad primátora Varšavy.

Volební heslo „Prezident Tusk – zásadový člověk. Na Polsko budete hrdí“ se ukázalo v prvním volebním kole jako úspěšné, naopak Kaczyńského heslo „Silný prezident, spravedlivé Polsko“ se rozcházelo s jeho fyzickým vzhledem a byl tak snadno napadnutelný.

Ve druhém volebním kolem vyhrál Lech Kaczyński, ale bylo to vlastně vítězství očerňující kampaně vedené Jackem Kurským. Jeho kampaň útočila na Donalda Tuska a obviňovala ho z šíření německých postojů a to prostřednictvím jeho dědečka Józefa Tuska sloužícího dobrovolně ve Wermachtu. Tato obvinění se sice nezakládala na pravdě, ale přesto stačila k ovlivnění veřejnosti, která se toho chytila a vzniklo tak mnoho fám, karikatur a fotomontáží.

Mnohem intenzivnější bylo také využití reklamních spotů, na které bylo vynaloženo obrovské sumy, které překračovaly povolené limity stanovené Státní volební komisi[47].

Snímek 43: Plakáty z prezidentské kampaně. 2005. (fot. AFP)

47 *Państwowa Komisja Wyborcza, PKW.*

Výsledkem této volební kampaně bylo mimo jiné i rozdělení polské společnosti na zastánce *PiS* a její odpůrce, který se od této doby politikou prolíná. Toto rozdělení samozřejmě nevyužije jenom *PiS*, ale tato strana z tohoto rozdělení a vymezování se společnosti nejvíce těží.

Snímek 44: Volební večer ve štábu Lecha Kaczyńského. Varšava, říjen 2005. (fot. Rafał Milach)

Využití plakátů a televizní reklamy bylo tak intenzivní, že stačily ke smazání obrazu Lecha Kaczyńského jako nevelkého, nepříliš šikovného muže mnoha tváří. V případě Kaczyńského vítězné volební kampaně zcela určitě zapůsobila i jeho prezentace s rodinou. Mezi jeho volební hesla mimo i jiné patřilo „Rodina, poctivost, budoucnost".

Snímek 45: Tisková konference Lecha Kaczyńského, v pozadí s volebním plakátem. (fot. PAP)

Rovněž i on sám si vytvářel image sympatického, duchem mladého dědečka. Jasné barvy, jemný úsměv a večerní osvětlení, které vždy svítilo v jeho kanceláři, když zastával funkci primátora Varšavy, na což rádi poukazovali jeho spolupracovníci.

Snímek 46: Oficiální volební plakát a náhled internetové stránky (fot.tisk. materiály Lecha Kaczyńského)

Volební kampaň v roce 2010

Po tragické smrti Lecha Kaczyńského se konaly předčasné prezidentské volby, které v obou kolech vyhrál Bronisław Komorowski. První kolo konající se 20. června 2010 vyhrám s výsledkem 41,54 % a v druhém kolo 4. července 2010 porazil Jarosława Kaczyńského s 53,01 % hlasů.

Původně se prezidentské volby měly konat na konci volebního období dne 23. prosince 2010 úřadujícího polského prezidenta Lecha Kaczyńského, proto již postupně docházelo k přípravám voleb. Po jeho tragické smrti při leteckém neštěstí vládního speciálu 10. dubna 2010 u Smolenska, se do voleb přihlásilo pouze šest kandidátu.

S ohledem na nedávnou tragédii byla volební kampaň velmi umírněná, bez osobních invektiv, kterými vždycky *PiS* sbírala body.[48]

Snímek 47: Jarosław Kaczyński a Bronisław Komorowski v televizní debatě. (fot. archiv TVP)

Kandidát *PiS* šel do voleb s heslem „Nejdůležitější je Polsko“, kterým poukazoval na důvody, proč šel do voleb navzdory bolesti ze ztráty bratra. Komorowski, přišel se sloganem „Stavíme na shodě“, které bylo pravým opakem běžné rétoriky *PiS*.

Komorowski se lépe prezentoval v objektivech televizních kamer, byl více přirozený a ve větší pohodě, ale měl několik jazykových zakopnutí a scházela muvětší podpora jeho spolustraníků z *Občanské platformy*. V rámci kampaně oba hlavní kandidáti intenzivně navštěvovali kraje postižené povodněmi, které v této době zasáhly Polsko, kde byli často vidění v košilích a gumácích, přičemž ze starny Komorowského zaznívají ujišťují o efektivitě vládní pomoci v těchto případech a

48 https://pl.wikipedia.org/wiki/Katastrofa_polskiego_Tu-154_w_Smoleńsku, *(březen 2019).*

ze strany Kaczyńského, který byl od roku 2010 v opozici, zase obvinění vládních pochybeních a plýtvání rozpočtem.

Snímek 48: Bronisław Komorowski s manželkou Annou. 2010. (fot. Donat Brykczyński / Reporter)

Voliči měli těžkou volbu, když oba kandidáti byli během kampaně dost „fádní“. Oba prosazovali stabilitu a katolické hodnoty. Lépe se však před objektivy kamer prezentoval Komorowski, zvláště ve společnosti manželky Anny, které se stejně jako on usmívala do objektivů. Oblékal se do značkových tmavých obleků a i přes lehkou nadváhu se prezentoval dobře.

Kaczyński představil hodně retušovaný volební plakát, na kterém omládl o 10 let. Tato fotografie byla velmi dobře přijatá. Je na ní vidět kandidát, který svým jistým pohledem míří jednoduše a přímo na voliče *PiS*. Na ostatní působil přímo opačně.

Jarosław Kaczyński a jeho štáb snažili zkopírovat i další prvky image použité v úspěšné kampani jeho bratra dvojčete, ale vzhledem k větší drsnosti vzhledu Jarosława Kaczyńského a jeho neochoty se přizpůsobovat, se spíše nepovedly. Jako příklad můžeme uvést volební spot, ve kterém je Jarosław Kaczyński představován ve stejné situaci, večer při práci za elegantním pracovním stolem s knížkami v pozadí.

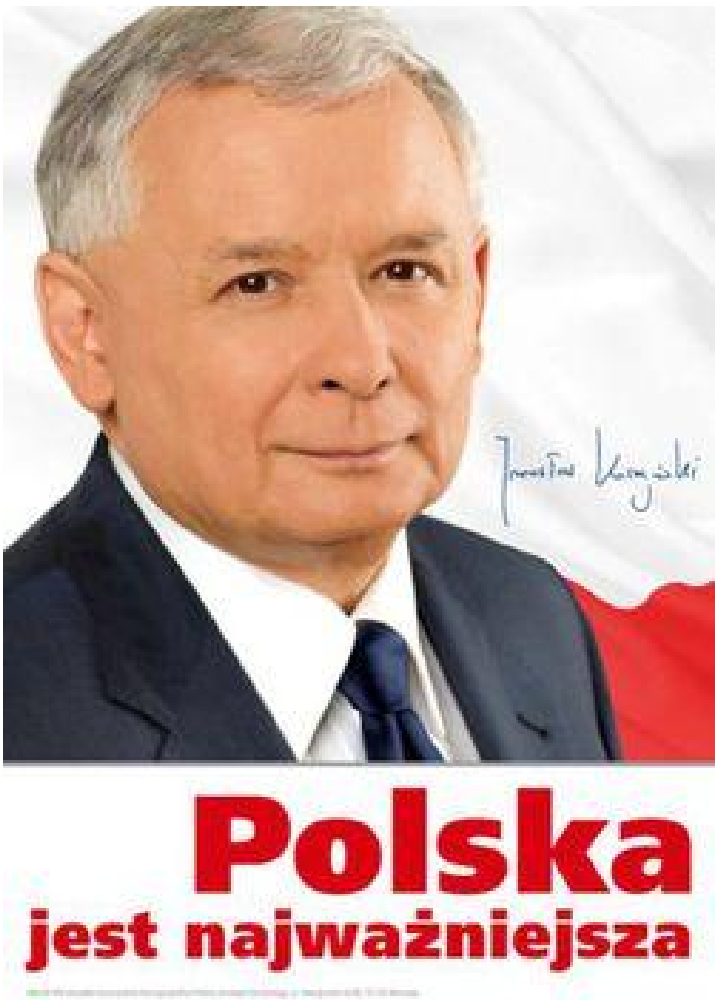

Snímek 49: Oficiální volební plakát Jarosława Kaczyńského.

Volební kampaň v roce 2015

Obě volební kola vyhrál s nevelkým náskokem Andrzej Duda, první kolo s výsledkem 34.76 % 10. května 2015 a druhé kolo s výsledkem 51,55 % dne 24. května 2015, kdy poraženým byl Bronisław Komorowski.

Přihlásilo se rekordních třiadvacet kandidátů.

Od prvního momentu kampaně se Duda ukázal jako energický řečník, který pracuje s dynamikou hlasu po vzoru amerických politiků. Na politika je dost mladý a pohledný. Pro specialisty na vytváření politické image je ideálním materiálem.

Jeho volební kampaň byla založená již tradičně na návštěvách krajů s jeho největší podporou, zejména na malé a střední města, kde se setkal s velkým množstvím místních obyvatel. Duda během setkání zdůrazňuje pokrok a chuť změnit zkostnatělou politiku, představuje a uskutečňuje sblížení s obyčejnými lidmi. Andrzej Duda na svých mítincích nikoho neodmítá, každý se s ním, jako s budoucím prezidentem, může vyfotografovat. Jeho vystoupení jsou plná populistických hesel, která jsou namířena na konkrétní voliče a tiskové konference jsou podle amerického vzoru plné jeho příznivců s cedulemi propagujícími Dudu.

Snímek 50: Selfie s Dudou, na pozadí jeho volebního autobusu během volební kampaně. 20. března 2015 (fot. Jakub Ociepa/Agencja Gazeta)

Volební debata byla úplně poprvé vysílána i prostřednictvím internetu. V této volební kampanií měl internet velký význam a Facebook byl plný selfie mladých lidí, které se na sociálních sítích dál lavinovitě šířily.

V debatách Duda svým zevnějškem a oblečením působil velmi dobře, ale od okamžiku slovních útoků ze strany Komorowského propadl nervozitě a v přímém přenosu ukázal nedostatek sebeovládání, což vedlo k prohře ve všech třech debatách.

Snímek 51: Jedna z televizních předvolebních debat Komorowski - Duda. (fot. archiv televize)

Mediální kampaň je zejména nepřeberným množstvím kýčovitých, ale nepřehlédnutelných plakátů, televizní spotů před kterými není úniku. Nebylo novináře, který by se nezajímal o Dudovu volební kampaň a jeho veleúspěšný vzestup z téměř neznámého politika na úroveň mediální celebrity s impozantní sebedůvěrou.

Snímek 52: Volební plakáty Andrzeje Dudy. 2015. (fot. tiskový archiv[49])

49 https://wpolityce.pl/polityka/241576-kampania-prezydencka-sztab-andrzeja-dudy-rusza-z-nowymi-plakatami-zobacz-zdjecia *(březen 2019).*

Snímek 53: Selfie s Andrzejem Dudou (fot. ml/Facebook.pl)

Obřad slavnostní přísahy jako předzvěst mediálního obrazu

Podle znění článku 130 Ústavy, se prezident ujímá úřadu přísahou před Národním shromážděním, která zní takto:

„Z vůle národa, přijímám úřad prezidenta Polské republiky a slavnostně přísahám, že budu věrný Ústavě, budu neúnavně chránit národní důstojnost, nezávislost a bezpečnost Státu, blaho vlasti a blahobyt občanů pro mě vždy budou nejvyšším poslání".

Přísaha pak může být složená i dovětkem:

„Tak mi dopomáhej Bůh".

Pouze Duda, jako agnostik, tento dovětek nepřidal.

Samotná přísaha je okamžikem triumfu kandidáta a jeho přívrženců, vydechnutím po náročné kampani. Především je ale signálem pro svět, který se o sledování lokální prezidentské kampaně nezajímal. Zahraniční media věnují obvykle pouze jeden den, aby ukázaly změnu, ke kterým došlo zvolením nového prezidenta. Záběrem, kterým to zveřejňuje je právě přísaha, případně několik krátkých reportáží z prvního dne ve funkci.

Snímek 54: Slavnostní přísaha prezidenta PLR Wojciecha Jaruzelského, vlevo maršálek Sejmu Mikołaj Kozakiewicz. 19. července 1989. (fot. I. Sobieszczuk/PAP)

Zvolení **Wojciecha Jaruzelského** prošlo ve Světě téměř bez povšimnutí, když ve skutečnosti k žádné změně nedošlo. Jaruzelski se však od zvolení prezidentem daleko méně objevoval v uniformě a jeho zvolení toho bylo předzvěstí. Nicméně, ke změně smyšlení o něm jako o „soudruhu generálovi" ho dělila nejméně dekáda mediálních poradců, které však neměl.

Jinak to bylo s přísahou **Lecha Wałęsy**, ve kterém Svět viděl hrdinu boje s komunismem. Podle amerického vzoru v Sejmu vystupoval se svojí ženou Danutou. Oba se tvářili velmi důležitě a díky tmavému oblečení vypadali spíše jako na pohřbu.

Snímek 55: Slavnostní přísaha Lecha Wałęsy v přítomnosti manželky Danuty. 22. prosince 2000. (fot. Janek Skarzyński/AFP)

Titulky zahraničního tisku byly ve stylu NBC News - „Polish hero Walesa – from electrician to prezident".

Zajímavější a s příchutí folklóru pro nezaujaté pozorovatele, bylo převzetí prezidentských insignií od exilového polského prezidenta Ryszarda Kaczorowského.

Aleksander Kwaśniewski v roce 1995 nebyl pro Západ až tak zajímavý, změny v křesle polského prezidenta však světová média samozřejmě nepřehlédla.

Kwaśniewski po inauguraci s dvěma zdviženými prsty pravé ruky, přidržel ještě pravou ruku na srdci jako gesto pravdomluvnosti. O pár chvil později triumfálně zvedl bíločervenou kytici. Fotoeditoři novin si nemohli stěžovat na nedostatek hrdinských výrazů a gest. Jeho manželka Jolanta v tomto slavnostním okamžiku odehrála ještě důležitější roli než její předchůdkyně, stojíc ruku v ruce s novým prezidentem.

Snímek 56: Aleksander Kwaśniewski s manželkou Jolantou při první inauguraci, 23. prosince 1995. (fot. Damazy Kwiatkowski /PAP)

Druhá inaugurace již nebyla tak emotivní a navíc Kwaśniewski dost přibral na váze.

Snímek 57: Aleksander Kwaśniewski s manželkou Jolantou během druhé inaugurace. Varšava. 23. prosince 2000. (fot. Adam Chełstowski /Forum)

Pokud nám během druhé inaugurace Kwaśniewského mohla připadat málo emotivní, pak slavnostní přísaha **Lecha Kaczyńského** v roce 2000 vyvolala emoce spíše záporné. Lech Kaczyński byl tak smrtelně vážný, rozechvělý, soustředěný a dojatý, že se mu třásl hlas a dokonce zapomněl zvednout ruku se zdviženými dvěma prsty. Jeho manželka, jak se už stalo tradicí, stála po jeho boku (tak jako její předchůdkyně, měla oblečenou černou sukni a bílou halenku).

Snímek 58: Slavnostní přísaha Lecha Kaczyńského. 23. prosince 2005. (fot. Sławomir Kamiński / AG)

Bronisław Komorowski, stejně jako jeho předchůdci, dorazil na inauguraci v doprovodu své manželky, oba v tmavém oblečení. Před samotnou přísahou byla věnována minuta ticha obětem smolenské katastrofy. V průběhu přísahy byl Komorowski soustředěný, nepozvedl ruku, a jak se dalo předpokládat, přísahu zakončil slovy *„Tak mi dopomáhej Bůh“*. Okamžitě po skončení emotivně mával novinářům. Právě tato scéna byla v mediích nejčastěji ukazována, což neodpovídalo smutným okolnostem, za kterých probíhaly předčasné volby.

Snímek 59: Slavnostní přísaha Bronisława Komorowského. 6. srpna 2010. (fot. Michał Koziczyński/Senat RP)

Inaugurace současného polského prezidenta v roce 2015 asi ještě více připomínalo americký předobraz. **Andrzej Duda** v doprovodu své manželky k přísaze pozvedl levou dlaň a pravou ruku položil na srdce. Toto teatrální gesto a elegantní manželský pár Dudových byly pro objektivy kamer požehnáním. Duda tradičně na všechny strany rozdával pozdravy, úsměvy a plamenná poselství, což naznačuje, že bude dobrým řečníkem.

Snímek 60: Inaugurace Andrzeje Dudy. 6. srpna 2015. (fot. Andrzej Hrechorowicz)

Oficiální portréty prezidentů dostupné ve veřejných médiích

Zveřejňování oficiálních fotografii mělo v minulosti obrovský vliv na vytváření mediálního obrazu a média tyto zdroje ráda využívala. Pro jejich získání často vysílala na různé příležitosti i své fotoreportéry. Dnešní doba však razantně změnila dosah oficiálních médií, současně se však změnily i etické normy autorských práv pro díla, jakými jsou například fotografie. No obálkách časopisů nejčastěji vidíme skutečné, ale i sugestivní fotomontáže odpovídající vybraným tématům. Poptávka dnešní médií po kvalitních publikovatelných podkladech je stejně jako kdysi neuspokojitelná. V této kapitole budou prezentovány fotografie, které nějakým způsobem změnily nebo upevnily image jednotlivých prezidentů.

Za vlády **Wojciecha Jaruzelského**, v době Polské lidové republiky neexistoval žádný oficiální fotograf, který by pořizoval záběry z oficiálních událostí. Velice pružně ovšem reagovala *Polská tisková agentura PAP*[50], která vysílala fotografy na nespočet slavnostních událostí. Nejvíce záběrů generála Jaruzelského ve svých sbírkách má Wojciech Laski (v současné době jsou tyto záběry dostupné v agentuře East News). PAP, jako vládní instituce, kromě vysoké vizuální úrovně, podávala o chodu země vesměs hodně cenzurované, pozitivní zpravodajství. Přesto neexistuje téměř žádný jeho oficiální prezidentský portrét. Jaruzelski, si jako státník, stavěl svou image jako národní vůdce podle vzorů sovětských státníků. Daleko častěji ho proto můžeme spatřit při vojenských přehlídkách, v Sejmu nebo při oficiálních přijetích zahraničních host, než mezi občany.

Snímek 61: Po prezidentských volbách v roce 1989 (fot. Ireneusz Sobieszczuk / PAP)

50 *Polska Agencja Prasowa, PAP – polská tisková kancelář.*

Snímek 62: Jako polský prezident se Wojciech Jaruzelski setkal v roce 1990 se Španělským králem a královnou.

Snímek 63: Zřejmě jediný uvolněnější snímek ukazujícího Jaruzelského jako prezidenta (tehdy ještě PLR). Tento snímek pořídil Wojtek Laski v rekreačním středisku v Rudě Tarnowské. 30. září 1989. (fot. Wojtek Laski / PAP)

Pokud jde o vědomé využívání možností utváření vlastní image je **Lech Wałęsa** pravým opakem Jaruzelského. Ještě dlouho před tím, než se stal prezidentem, jej novináři ukazovali ve všech, dokonce i osobních situacích. Nejvíce oficiálních, ale i neoficiálních, snímků vytvořili Chris Niedenthal a Wojtek Laski. Wałęsovo soukromí vlastně neexistovalo, a to hlavně proto, že s tím souhlasil. Ke změně došlo až s nástupem do prezidentského úřadu, avšak i tam dělal spoustu výjimek, protože měl rád blesky fotoaparátů. Rád využíval pozvání vlivných zahraničních politiků a ochotně s nimi pózoval na společných fotografiích, bez komplexu méněcennosti běžného Poláka,

což budilo ohromný dojem. Pro pro navracení hlasu společnosti utlumené komunismem byly jeho energie a úsměv velice důležité.

Poté, co se ujal prezidentského úřadu, se snaží působit dojmem státníka. Vzhledově se mu to daří, vystupuje v kvalitním obleku, bývá umírněný, ale zároveň hrdý, a jeho kancelář mu sjednává schůzky, které jsou hodny hlavy státu. Velkým úspěchem bylo, že ještě v roce 1991 navštěvuje Papež Jan Pavel II. počtvrté svou vlast, aby se opětovně vrátil v roce 1995.

Formálně, ale i reálně, má Wałęsa na svém kontě odchod **sovětské** armády z Polska. Aby tento fakt náležitě zdůraznil, pozval před palác Belweder velkou delegaci a s úctou si potřásl rukou s několika desítkami mladých **ruských** vojáků sloužících v Polsku.

Snímek 64: Prezident Lech Wałęsa se loučí se sovětskými vojáky na nádvoří paláce Belweder. 1991. (fot. PAP)

Wałęsa náležitě využívá svého obrazu hrdiny a rád se objevuje v blízkosti každé významné osobnosti, v tomto případě v královském kočáře.

Snímek 65: Návštěva Lecha Wałęsy ve Velké Británií. 1991. (fot. PAP)

Občas taky musí udělat pořádky a pak se na image nedívá, což bylo v době lustrační aféry.

Snímek 65:Lech Wałęsa v době projednávání lustrační aféry. 1992.

George Bush senior v přátelském duchu přednesl slavnostní projev i při své druhé návštěvě Polska v roce 1992. Americký prezident, který do Polska přiletěl, aby se zúčastnil pietního aktu navrácení ostatků Ignace Jana Padrowského do vlasti, vystoupil na varšavském Zámeckém nádvoří v přítomnosti prezidenta Lecha Wałęsy.[51]

51 *https://www.bankier.pl/wiadomosc/Nic-o-was-bez-was-Przemowienia-prezydentow-USA-do-Polakow-3714122.html, (březen 2019).*

Snímek 67: Návštěva George Bushe v Polsku. Varšava 2. 7. 1992
(fot. Krzysztof Wójcik / Forum)

Wałęsovi v době návštěvy, daleko více než na image, záleželo na rozhovorech s NATO, které v této době byly vládní prioritou zahraniční politiky. S Ruskem nebyla jednání jednoduchá a proto úsměv, který u něho býval běžný, nahradila grimasa strohosti.

Snímek 68: Návštěva Borise Jelcina v Polsku. Srpen 1993.
(fot. Krzysztof Miller / Agencja Gazeta)

Wałęsa se vcítil do role „našeho člověka“ a navštěvuje místní občanská sdružení. Nejinak tomu je při návštěvě kasáren, kde si po vzoru amerických státníků, oblékl polní maskovací uniformu.

Snímek 69: Prezident Lech Wałęsa při návštěvě vojenského cvičení, za ním stojí budoucí prezident Bronisław Komorowski. Duben 1993. (fot. Sławomir Kamiński / Agencja Gazeta)

Wałęsovi se velmi dobře dařilo obklopovat se nejdůležitějšími světovými politiky a velmi často se jich přivítal i několik najednou. Opticky tak vyhrával nad premiérem ostatními polskými politiky.

Snímek 70: Oslavy 50. výročí vypuknutí Varšavského povstání. Varšava. 1. srpna 1994, zleva: britský premiér – John Major, prezident Německa –Roman Herzog, prezident PR – Lech Wałęsa, viceprezident USA – Al Gore. (fot. PAP / Janusz Mazur).

Wałęsa se v objektivech kamer vždy dobře vyjímal. Věděl, jak se postavit, aby v záběru náležitě vypadal jako dobrý host nebo hostitel. Médií byl velmi oblíben, protože se nikdy nestranil a pokaždé mluvil to, co si myslí. Vlastně lépe vypadal, než mluvil. Pokud mu lze něco vytknout, tak jedině lidovou výřečnost.

Snímek 71: Návštěva papeže Jana Pavla II v Polsku. Prezident Lech Wałęsa po ukončení mše přichází a objímá papeže. Skoczów, 22. května 1995. (fot. Paweł Kopczyński / PAP)

Oficiálního fotografa neměl ve své prezidentské kanceláří ani **Aleksander Kwaśniewski**. Důsledkem toho jsou jeho oficiální internetové stránky[52]. plné velkého množství nekvalitních fotografií, zejména z boku a bez očního kontaktu. Fotoeditoři z malých portálů a novin tak neměli z čeho vybírat.

Prohlížíme-li si Kwaśniewského archivní snímky musíme uznat, že největší sbírku má tradičně PAP. Lze konstatovat, že Kwaśniewski pózování objektivům bral jako nutné zlo a dokonce i v situaci povinného přátelského potřesení rukou velmi brzy klopil svůj zrak.

Velice málo je vidět, jak se dívá směrem k hostům, ale velmi často s rychlým úsměvem pro media. Je vidět, že mu to nepřipadalo přirozené a že se při tom necítil dobře. V porovnání s Wałęsou, který se objektivům nevyhýbal a spíše se jejich směrem usmíval, měl Kwaśniewski viditelně menší fotogenický cit. Alexander Kwaśniewski stál většinou bokem, jako by chtěl větší prostor poskytnout raději svým hostům. Jeho druhé volební období v tomto dopadlo viditelně lépe, zřejmě zapracoval na zlepšení.

Zajímavé je, že tiskového mluvčího měl pouze v prvním období, a to pouze v době od ledna 1996 do 1. března 1998, přičemž tuto roli plnil Antoni Styczula.

52 *http://kwasniewskialeksander.pl/galeria – oficální internetová prezentace prezidentského kandidáta Aleksandra Kwaśniewského. (březen 2019).*

Snímek 72: Pracovní návštěva prezidentky Lotyšska Vairy Vike-Freibergové. Prezidentský palác. Varšava 2000. (fot. arch. prezidentské kanceláře prezidenta PR A. Kwaśniewského)

Období, ve kterém zastával prezidentský úřad, je asi nejvíce spojováno se vstupem do NATO a Evropské unie a tyto historické události určitě nebudou opomenuty v žádné historické učebnici.[53]

Kwaśniewski, díky mnohým návštěvám v Bruselu a upevňování kontaktů s vedoucími státními činiteli, zejména USA, přibližoval Polsko ke vstupu do obou těchto institucí.

Snímek 73: Jedna z prvních diplomatických návštěv v Bruselu. Na snímku ministr zahraničí Dariusz Rosati, prezident Aleksander Kwaśniewski, šéf Evropské komise Jacques Santer v přítomnosti Hanse van den Broeka. Brusel. 1996. (fot. arch. Evropská komise)

53 https://dziennikpolski24.pl/dziesiatka-kwasniewskiego/ar/1754420, *(březen 2019).*

Snímek 74: Prezident USA Bill Clinton a hlavy států kandidujících do NATO - Polska, České republiky a Maďarska. 9. 7. 1997. (fot. AFP)

Polský prezident, ve svých tmavých jednořadových oblecích a modrých košilích, vypadal štíhle a velmi dobře. Měl daleko blíže k prezidentovi USA, než ke svým evropským protějškům.

Snímek 75: Prezident Aleksander Kwaśniewski na novoročním setkání Polské ekumenické rady. Proslov arcibiskupa Sawy, Leden 2000. (fot. PAP)

Snímek 76: Prezident Aleksander Kwaśniewski s manželkou vítá na oficiální návštěvě španělského krále Juana Carlose s manželkou. Varšava. 2001. (fot. PAP)

Ve druhém funkčním období je vidět, že Kwaśniewski začal na své image více pracovat. Objevuje se častěji ve světlých košilích, při pozdravech do médií je vlídnější, mnohem častěji je vidět potřesení rukou a úsměvy. Pravděpodobně vyslyšel rady o zlepšování image, která byla pošramocena v Charkově a Kaliszu (o tom bude pojednáno v další části).

Snímek 77: George W. Bush a Aleksander Kwaśniewski v průběhu návštěvy tehdejšího prezidenta USA v Polsku. 2003. (fot. Sławomir Kamiński / Agencja Gazeta)

Mediální poradci mající na starost pózování pro záběry fotoaparáty a kamerami při oficiálních prezidentských projevech odvedli velmi dobrou práci a posunuli Kwaśniewského sebeprezentaci o obrovský krok vpřed.

Snímek 78: Pietní událost u příležitosti 60. výročí židovského masakru. Jedwabne. 10. července 2001. (fot. Wojciech Olkuśnik / Agencja Gazeta)

Snímek 79: Jednání u ukrajinského kulatého stolu v Kyjevě za účasti opozice, vlády a zahraničních vyjednávačů. Kyjev, Ukrajina. 1. prosince 2004.
(fot. arch. Kancelář prezidenta PR)

Ke konci působení v prezidentském úřadu, je z Kwaśniewského již politik světového formátu, jenž vystupováním a sebeovládáním imponuje svým konkurentům, kteří jej v nejvyšší státní funkci chtějí nahradit.

Snímek 80: Prezident Aleksander Kwaśniewski v přítomnosti své manželky Jolanty Kwaśniewské pronáší televizní proslov na závěr svého prezidentského účinkování. 22. prosince 2005. (zdroj: Kancelář prezidenta PR)

Lech Kaczyński, jedno z dvojčat, od svého nástupu do prezidentského úřadu, nikdy nepopíral svůj silný vztah ke svému bratrovi Jarosławovi a straně *PiS*, kterou reprezentoval. Lech sice není tak sebejistým politikem jako Jarosław, ale je společensky mnohem lépe vnímán, než jeho bratr. Mezi jeho kladné stránky určitě patří dobré vzdělání, úcta a řečnické schopnosti. V jeho prospěch hrálo i kladné vnímání jeho rodiny, všeobecně oblíbené manželky Marie a jejich dcery.

Měl ale i své mínusy, které se na veřejnost dostávaly daleko rychleji, než jeho klady. Lech Kaczyński byl poměrně malý vzrůstem, s průměrnou postavou a velmi neohrabanou pohyblivostí. Při těchto tělesných proporcích se mu dařilo být spíše terčem hloupých žertů, než budovat image hrdého státníka.

Snímek 81: Prezident Lech Kaczyński (zleva) jmenuje Jarosława Kaczyńského premiérem. Varšava, 10. července 2006. (fot. Sławomir Kamiński / Agencja Gazeta)

Lech Kaczyński se rád obklopoval ženami, které nakonec i ovládly prezidentskou kancelář, vyjímkou byla funkce tiskového mluvčího, kterou postupně zastával Maciej Łopiński (23. prosince 2005 – 23. července 2007), Michał Kamiński (23. července 2007 – 16. dubna 2009), a Paweł Wypych (9. září 2009 – 10. dubna 2010) ve funkci tajemníka pro sociální otázky.

Role prezidentského fotografa stále nebyla obsazena a v archivu na oficiální stránce najdeme pouze směsici průměrných fotografií bez podpisů autorů.

Snímek 82: Prezident Lech Kaczyński při setkání s novináři. Palác Belweder. 24. prosince 2006. (zdroj: https://www.prezydent.pl/archiwum-lecha-kaczynskiego)

Snímek 83: Lech Kaczyński a Valdas Adamkus. Slavnosti na polsko litevské hranici při vstupu Polska a Litvy do Schengenského prostoru. 21. prosince 2007. (fot. archiv kanceláře prezidenta PR)

Snímek 84: Prezident PR (třetí zprava), jako vedoucí polské delegace se zúčastnil slavnosti při podpisu Lisabonské smlouvy, kterou se mění smlouva o Evropské unií a smlouva o založení Evropského společenství. Španělsko. 13. prosince 2007 (fot. archiv kanceláře prezidenta PR)

Kaczyński hodně cestoval. Nejčastěji navštěvoval Litevskou republiku, sympatizoval s Gruzií a tradičně dbal o dobré vztahy s Ukrajinou a Německem. Jako věřící taky často a s potěšením navštěvoval Vatikán.

Snímek 85: Prezidentský pár na návštěvě u papeže Benedikta XVI. (fot. Jacek Turczyk / PAP)

Snímek 86: Návštěva George W. Bushe v Polsku. Letiště Gdaňsk – Rębiechowo, červen 2007 (fot. Dominik Sadowski / Agencja Gazeta)

Snímek 87: Prezidenti: Kaczyński a Obama si podávají ruce během jednání EU v Praze (fot. Jim Young/Reuters)

Přestože prezident neměl svého fotografa, vznikla na oficiálním fotografování jedna velice hezká fotografie, na které jsou vyobrazení Lech a Marie Kaczyńští se svými podpisy. Je to fotografie elegantních a usmívajících se lidí, která zanechává vřelé vzpomínky na tento tragicky zemřelý prezidentský pár.

Snímek 88: Oficiální fotografie prezidentského páru Lecha a Marie Kaczyńských s podpisy.

Víceméně standardní zahraniční cestu na oslavu sedmdesátého výročí Katyňského masakru přerušilo letecké neštěstí vládního speciálu na letišti u Smolenska. Nepřežil nikdo z 96 osob na palubě v čele s prezidentským párem, ministry, biskupy a politiky všech parlamentních stran. Dne 10. dubna 2010 bylo Polsko touto události naprosto paralyzováno a toto neštěstí se na několik týdnů stalo jediným tématem viděným v médiích, a na počátku i v zahraničí.

Snímek 89: Smuteční průvod v ulicích Krakova při státním pohřbu prezidentského páru (fot. Adam Golec / Agencja Gazeta)

Na základě podnětu kardinála Stanisława Diwisze byl prezidentský pár se státními poctami pohřben na krakovském Wawelu. Jak samotný obřad, tak i neštěstí a jeho nevyjasněné okolnosti ovlivnily posmrtnou image prezidenta Lecha Kaczyńského do té míry, že díky ním získal status mučedníka. Těchto okolností brzy využilo seskupení okolo jeho bratra Jarosława Kaczyńského, rozjitřilo situaci a vyhlásilo založilo každoměsíční tradici uctívání obětí Smolenské katastrofy, připadající na desátý den v měsíci. Tímto dal vzniknout, svým způsobem ojedinělému Smolenskému náboženství, na jehož vlnách se pohupoval prezident mučedník Lech Kaczyński.

Přehnaně radikální postoj jeho příznivců se samozřejmě setkal s odporem vyvolávajícím protimanifestace ve dnech měsíčních a ročních výročích pohřbu prezidentského páru.

Snímek 90: Druhé výročí pohřbu prezidentského páru. Krakov. 18. dubna 2012 (fot. Onet)

V době vládnutí prezidenta Bronisława Komorowského se na prezidentské webové stránce, v záložce s fotografiemi, objevilo něco překvapivého. Již první snímky, přestože byly velice nekvalitní, zachycovaly Komorowského jak se s nehranou přirozeností raději prezentuje bez kravaty i oficiálního obleku, než jako nadutý a nedostupný politik.

Snímek 91: Setkání českého a polského prezidenta na Sněžce. 10. srpna 2010. (fot. arch. kancelář prezidenta PR)

Na nový přístup si určitě si nemohli stěžovat ani redakční fotografové, jelikož bývali nově často zvaní i na méně oficiální setkání s prezidentem, a když měli štěstí a prezidentská ochranka jím nestínila, mohli zvěčnit prezidenta dokonce pouze v košili a bez kravaty.

Snímek 92: Prezidentský pár na výročním stém sletu harcerů, Krakov. 28. srpna 2011. (fot. arch. kancelář prezidenta PR B. Komorowského)

Samozřejmě nechybí celá řada oficálních snímků, kterými se úřad obvykle prezentoval, ale dá se říci, že Komorowski byl prezident přístupný lidem.

Snímek 93: Návštěva prezidenta Bronisława Komorowského na katolické konferenci v Katovicích. Nádvoří v Tomaszowicích. 10. září 2010. (fot. Jakub Ociepa / Agencja Gazeta)

Některé záběry jsou sice přehnaně nastrojené, ale je jich naštěstí daleko méně než těch, které se snaží podle amerického vzoru vylepšovat image hlavy státu.

Snímek 94: Prezident Bronisław Komorowski na audienci u papeže Benedikta XVI. Řím. 16. listopadu 2010. (zdroj: archiv Kanceláře prezidenta PR)

Prezidentský fotograf Bronisława Komorowského

Úplně poprvé v celé historií měl od roku 2011 prezident svého osobního fotografa. Spíše by se dalo říci, že se jednalo o tým fotografů podléhajících přímo prezidentské kanceláři a to Wojciecha Grzędzińského a Łukasze Kamińského. Osobní fotografové tak mohli odložit dlouhé teleobjektivy, které byly dosud pro jejich práci nezbytné při čekání na prezidenta na schválených místech a přešli na objektivy s ohniskovou vzdálenosti 35 a 50 mm, což způsobilo vizuální přiblížení se k fotografovanému objektu. Navíc Grzędziński a Kamiński rádi využívali možnost focení „ze zákulisí“, což dojem blízkosti ještě více umocňovalo.

Snímek 95: Osobní fotograf Bronisława Komorowského - Wojciech Grzędziński (p) a osobní fotograf Andrzeje Dudy – Andrzej Hrechorowicz (l). (fot. Bartłomiej Zborowski / PAP)

Snímky budí dojem zvědavého šmíráka, což často šokovalo a bylo kořením pro bulvární tisk a servery, ale nepochybně také podpořilo dojem, že Komorowski byl jedním z Poláků, majícím pouze trochu jiné povinnosti. Na oficiální stránce prezidentské kanceláře jsou nejenom jednotlivé snímky, ale i velké série doprovodných záběrů popizujících kontext celé události, přičemž na mnoha z nich dokonce ani prezident Komorowski není zachycen.

Snímek 96: Méně oficiální snímek během rozhovor. 2012. (fot. Wojciech Grzędziński / KPRP)

Za prací Grzędzińského týmu, jenž získal ocenění World Press Photo, fotografii vystudoval a mnoho let pracoval jako novinový a válečný fotograf, je vidět obrovským pokrok kupředu. Snímky začaly být na internetové stránce kanceláře konečně podepisovány jmény autorů a sami fotografové po nějaké době začali být pyšní na svou práci pro hlavu státu a neskrývat pocit dobře odvedené práce při dokumentaci historie Komorowského úřadu.

Jedinou výjimkou byly soukromé byty v paláci Belweder. Tam bylo fotografování zakázáno – „Úplně na začátku mi prezident řekl: Lukáši, pokud půjdeš dovnitř, tak jedině bez fotoaparátu. To je naše útočiště, naše soukromí, naše rodina.“ – řekl v rozhovoru Łukasz Kamiński.[54]

Podle jejich tvrzení, se snažili prezidenta ukázat, nejenom z oficiální a seriózní stránky, ale taky jako obyčejného člověka, bez jeho piedestalu. Pravděpodobně by se to i podařilo, nebýt médií, které hovořily v jednom kuse jenom o vládě – vzpomíná Wojciech Grzędziński.[55]

Bronisław Komorowski na snímcích vypadá tak staticky, že úpravy image na obyčejného člověka se jeví jako naprosto nezbytné, aby měl alespoň nějakou šanci zlákat na svou stranu i mladší voliče. Je to muž, který okolo sebe šíří klid, je urostlý, lehce prošedivělý, s brýlemi a knírem a jako takový se velice dobře prezentuje jako intelektuál a státník.

54 *https://www.fakt.pl/wydarzenia/polityka/fotografowie-bronislawa-komorowskiego-o-swojej-pracy/k9j7gg2#slajd-1, (březen 2019).*

55 *https://www.fakt.pl/wydarzenia/polityka/bronislaw-komorowski-zgolil-wasy/r460by1#slajd-3, (březen 2019).*

Snímek 97: Bronisław Komorowski při utkání na Euru 2012 (fot. Wojciech Grzędziński / KPRP)

Knír na tváří Komorowského v době jeho prezidentství se jednou objevil, pak zase zmizel, aby se pak znova objevil kratší. K tomu, aby jeho knír zmizel z jeho image, potřeboval čas a spoustu přesvědčování jeho manželky Anny, která nepřestávala tvrdit, že s knírem vypadá starší.[56]

Snímek 98: Oficiální portrét prezidenta PR Bronisława Komorowského z roku 2015. (fot. arch. kancelář prezidenta PR B. Komorowského)

O tom, že Komorowski chce přece jenom zůstat v pamětí jako prezident bez kníru, hovoří jasně oficiální portrét (viz. výše), která je volně ke stažení z archivu na stránce jeho prezidentské kanceláře.

Obrázek tehdejšího prezidenta, vytvořený tiskem, ukazoval klidného a vyrovnaného státníka, který jenom občas překročil svůj model škrobeného politika bez emocí. Komorowski se během

56 *https://www.fakt.pl/wydarzenia/polityka/bronislaw-komorowski-zgolil-wasy/r460by1#slajd-3*

oficiálních proslovů tvářil vážně a přísně, což ještě zdůrazňoval jeho hluboký hlas. Na stránkách tisku a v televizi se objevoval přesně takový jeho mediální obraz.

Snímek 99: Bronisław Komorowski, Ukrajina. Květen 2015. (fot. Konrad Żelazowski / WP)

Jakmile však sešel z pódia, tak se z něho stával veselý a přátelský člověk, což se v tisku neobjevovalo tak často, jako na internetových memech. Nejsou snad média připravená na prezentování méně formální image hlavy státu?

Snímek 100: Návštěva Baracka Obamy v Polsku. Varšava. 2012. (fot. Janek Skarżyński/AFP)

Snímek 101: Anna Komorowska, Bronisław Komorowski (odstupující prezident), Andrzej Duda a Agata Kornhauser-Duda v Sejmu po ukončení inaugurace nového prezidenta Dudy. Varšava. 6. srpna 2015. (fot. kancelář Senátu PR)

Za dobu prezidentství Bronisława Komorowského, zejména díky jeho fotografům, vzniklo okolo čtyř miliónu snímků, přičemž se jejich technická a umělecká kvalita se výrazně zlepšila.

Prezidentská kancelář **Andrzeje Dudy** šla v péči o image ještě dále, než jeho předchůdci. Od prvního okamžiku má svého osobního fotografa Andrzeje Hrechorowicze. V současné době je jeho osobním fotografem Jakub Szymczuk a osobním fotografem první dámy je Grzegorz Jakubowski.

Duda se snaží vyhnout konfliktům na vnitrostátní úrovni a po vzoru Komorowského svou aktivitu přenesl na zahraniční scénu.

Největším přínosem prezidenta Andrzeje Dudy je jeho zahraniční politika a vystupování. Při reprezentaci Polska v zahraničí vždy udělal dobrý dojem, což je v politice k nezaplacení. Dělal dojem vzdělaného, světaznalého a sebevědomého politika, se znalostí cizích jazyků, což platí i pro První dámu. Prezident udělal dojem na mnoho diskutujících – zdůrazňuje prof. Wojciech Roszkowski.[57]

Snímek 102: První zahraniční návštěva Andrzeje Dudy s manželkou Agatou Kornhauser-Duda. Berlín. 28. srpna 2015. (arch. kancelář prezidenta PR).

Duda má ale i nedostatky, kterými jsou nesamostatnost, která pramení z přílišné dominance strany *PiS*, což má obrovský vliv na jeho vnímání společeností. Nepomáhá mu ani program v satirickém pořadu *Prezidentovo ucho.*[58] Tyto vlastnosti však odpovídají jeho psychologickému profilu, který je velmi vzdálený od image vnímaného vizuálně. Přímo viditelnými nedostatky jsou však jeho přehnaná mimika a gesta, které se stávají zdrojem častých diplomatických nedorozumění a živnou půdou pro autory memů.

57 *https://fakty.interia.pl/polska/news-dwa-lata-prezydentury-andrzeja-dudy-mocne-i-slabe-strony,nId,2425529, (březen 2019).*

58 *„Ucho prezesa" – polský satirický pořad.*

Snímek 103: Společná večeře během summitu NATO v Polsku. Andrzej Duda, Barack Obama, Vladimír Putin. 25. září 2015. (fot. Amanda Voisard / PAP)

Setkání na sérií summitů NATO byla kanceláří vnímána jako období největší aktivity prezidenta a jeho týmu. A skutečně tomu tak i bylo, jelikož prezident se mohl prezentovat jako rovný s rovným s největšími světovými státníky a Duda této příležitosti k budování své mezinárodní image skvěle využíval.

Snímek 104: Prezidenti Andrzej Duda a Donald Trump, na společné tiskové konferenci v Bílém domě. Washington. 20. září 2018. (fot. Olivier Douliery / Abaca Press)

Od počátku svého funkčního období se obzvlášť usilovně snažil o pozornost amerických prezidentů. V případě prezidenta Trumpa to dokonce přehnal, když svolil k podepsání mezinárodní smlouvy, ke kterému došlo ve stoje, čímž se vystavil riskantnímu vizuálnímu precedensu, který byl podle mnohá názorů nepřiměřený vážností smlouvy (o tom bude pojednáno v části „Mediální přešlapy a image prezidenta udržovány v popkultuře“).

Snímek 105: Andrzej Duda s manželkou Agatou Kornhauser-Duda (fot. Jakub Szymczuk / kancelář prezidenta PR)

Prezidentský fotograf Andrzeje Dudy

Stejně jako v případě dua Grzędziński-Kamiński, tak ze začátku Andrzej Hrechorowicz (fotografoval Dudu déle než dva roky) a později i Jakub Szymczuk, se snaží ukázat méně oficiální a více lidskou stránku polského prezidenta. Z marketingového hlediska je to velmi správný krok a navíc z autentičností fotografií je vidět, jaké důvěře prezidenta se Szymczuk těší. Na oficiálních stránkách je velké množství autorizovaných fotografií, které tvoří fotoreportáže z jednotlivých událostí, kterých se prezident účastnil.

Snímek 106: Prezident Andrzej Duda pózuje při závodech Světového poháru ve skocích na lyžích. Zakopane. (fot. Jakub Szymczuk / kancelář prezidenta PR)

Snímek 107: Jakub Szymczuk - osobní fotograf prezidenta Dudy. Květen 2018. (fot. Maciej Stanik / wp.pl)

Ve svých rozhovorech Szymczuk přímo uvádí, že je hrdý na svou práci pro hlavu státu. Dudu si nejvíce cení za jeho otevřenost a pracovitost. Být prezidentským fotografem je fyzicky stejně vyčerpávající, jako být samotným prezidentem. Nikdy nekončící schůzky, cestování, neustálé oficiální i méně oficiální fotografování. Jakub Szymczuk v jednom z rozhovorů ocenil mediální cit Andrzeje Dudy těmito slovy:

„Jaký je Andrzej Duda jako model?“.

Je velmi přirozený a současně má velký mediální cit, který jsme vždy obdivovali u amerických politiků. Důležitá jsou i jednoduchá gesta, která usnadňují dobrý záběr. Například něco tak triviálního, jak předávání diplomů. Nezkušené osoby přebírají ocenění zády k objektivům, a proto je těžké zachytit jejich předání a někdy i samotného oceněného. Je vidět, že prezident Duda se vždy snaží o předpisové předání ocenění nebo alespoň ukázat co možná nejlepší místo oceňované osobě. Pro nás fotografy či kameramany je tento mediální cit velmi důležitý, jelikož nám velmi ulehčuje práci.[59]

Szymczuk ve své práci osobního prezidentského fotografa vidí poslání, kterou by šlo jen stěží naplnit, pokud by se jeho názory lišily od poslání a vize Andrzeje Dudy. Oba pánové takto tvoří sehraný tým, ze kterého těží prezident, zejména pak jeho image.

Snímek 108: Návštěva prezidenta PR Andrzeje Dudy u polského vojenského kontingentu v Afganistanu. (fot. Jakub Szymczuk / kancelář prezidenta PR)

Ve stejný okamžik, kdy prezident přistoupí blíž a pózuje pro selfie či během oficiálních vystoupení, neustále pracuje na image hrdé hlavy státu.

59 *https://wiadomosci.wp.pl/dzien-po-wyborach-otrzymal-telefon-uslyszal-tu-andrzej-duda-tak-sie-wszystko-zaczelo-6247865393244289a, (březen 2019).*

Snímek 109: Prezident Andrzej Duda při přehlídce během oslav nezávislosti. Varšava. 15. srpna 2018. (fot. Jacek Turczyk / PAP)

Doma se prezident Duda hodně zajímá o názory společnosti a velice rád se zúčastňuje setkání s regionálními spolky a sdruženími, zejména s armádou, které je vrchním velitelem. Na dobu jeho prezidentství připadlo i sté výročí oslav získání nezávislosti, které byly příležitostí k upevnění image prezidenta všech Poláků.

Snímek 110: Andrzej a Agata Dudovi při slavnostním proslovu u příležitosti stého výročí získání nezávislosti. Varšava. 10. listopadu 2018 (fot. Igor Smirnow / kancelář prezidenta PR)

Posledním a velice důležitým vizuálním trumfem Andrzeje Dudy je jeho manželka Agata Kornhauser-Duda, která je velice atraktivní ženou s dokonalou postavou. Některé servery jí dokonce stavějí na úroveň Melanie Trump a Michelle Omaba. První dáma se velmi angažovala při budování úspěšné image svého manžela během prezidentské kampaně a později se ujala plnění

povinností manželky hlavy státu. Prezidentský pár je často k vidění při zahraničních návštěvách, domácích setkáních či prezidentských proslovech k národu. První dáma se však účastní i celé řady samostatných schůzek ze svého, plně nabitého kalendáře.

Polští prezidenti pohledem zahraničních médií

Generál **Wojciech Jaruzelski** byl jako prezident Polské lidové republiky a Polské republiky pro světová média již bezvýznamných politikem, proto se o jeho vzácných zahraničních návštěvách nebo při delegacích v Polsku zmiňovala pouze příležitostně. Tato média v souvislosti s jeho osobou nejčastěji psala o komunistickém zřízení a sympatiím východního bloku k Moskvě, jejíchž byl ztělesněním. George Bush Jaruzelského navštívil jednou, přičemž s opozičním předákem Lechem Wałęsou se setkal hned dvakrát.

Snímek 111: Prezident USA George Bush a polský prezident gen. Wojciech Jaruzelski při slavnostní ceremonii kladení věnců u pomníku Westerplatte. 1. července 1989.
(fot. Dirck Halstead / The LIFE / Getty Images)

Jako bývaly elektrikář a hrdina protikomunistického odboje byl **Lech Wałęsa** světovými státníky velmi dobře přijímán. Zahraniční média mají velice rády příběhy „od nuly k milionům“, takže pro ně Wałęsa představoval velice vděčné téma. Tak jak bylo Jaruzelskému vytýkáno spojení se Sovětským svazem, tak Wałęsa byl naopak bojovníkem s ruskou velmocí, která v té době mělo velice špatné PR.

Snímek 112: Královna Alžběta II. a bývaly polský prezident Lech Wałęsa se účastní státního banketu na její počest.
Londýn, Velká Británie. 25. dubna 1991.(fot. Georges De Keerle / Getty Images)

Na všechny však udělal největší dojem snímek ještě z doby, než se stal prezidentem, když mu největší podporu vyjádřil George W. Bush tím, že se objevil v Polsku.

Snímek 113: Prezident George Bush a Lech Wałęsa v Gdaňské loděnici. 11. července 1989. (fot. Dennis Cook / AP Photo)

Snímek 114: Polský prezident Lech Wałęsa v National Press Clubu ve Washingtonu. 20. února 1998 (fot. Rick Wilking /Reuters)

Aleksander Kwaśniewski

Pokud bychom měli porovnat obsahy archivů zahraničních agentur souvisejících se jmény Wałęsa a Kwaśniewski, nikoho by nepřekvapil výsledek, jenž by vyšel v neprospěch Kwaśniewského. Pro Západ byl krokem zpět, směrem zpátky ke komunismu. Sice ho uznávali jako hlavu státu, ve kterém byl komunismus poražen, ale měli obavu z jeho politické minulosti, která celá se celou dobu vyvíjela ještě za bývalého režimu.

Snímek 115: Prezident Clinton vedle státní tajemnice Madeleine Albrightové s členy polské vlády při státním obědě. Varšava. 10. července 1997. Wałęsova strana Solidarita s komunistickou stranou vytvořili vládu v roce 1989. V příštím roce byl Wałęsa zvolen prezidentem, ale v roce 1995, když kandidoval na druhé období, prohrál s Kwaśniewským, nominovaným za Svaz demokratické levice. (fot. Cynthia Johnson / Liaison)

Pokaždé, když byl Kwaśniewski zmiňován médií, byl porovnáván s Wałęsou, který se přičinil o vysvobození východního bloku z nadvlády komunistického režimu. Postupem času však začal být vnímán jako prezident, který často navštěvuje Brusel, kde bojuje o přijetí Polska do NATO.

Snímek 116: Polský prezident Aleksander Kwaśniewski s manželkou přijíždějí do Bílého domu na oficiální večeři u příležitosti padesátého výročí založení NATO.
Washington. 24. dubna 1999. (fot. Pool / Getty Images)

Lech Kaczyński

Asi jeden z nejvýjimečnějších portrétů Lecha Kaczyńského vytvořil anglický fotograf Platon v září 2009. Vznikl v New Yourku, v době každoročního setkání hlav států v OSN. V průběhu summitu OSN, fotograf magazínu The New Yorker, zřídil mobilní fotografické studio, ve kterém vyfotil ve svém jedinečném stylu co možná největší počet politiků. Právě jedním z nich i byl Lech Kaczyński.[60]

Snímek 1: Lech Kaczyński se zúčastnil fotografování v rámci projektu „Portraits of Power" (fot.Platon)

Největší vlna popularity Lecha Kaczyńského v zahraničních mediích připadala na dobu společného vládnutí se svým bratem dvojčetem a pak na dobu po jeho smrti, když se většina světových médií zaobírala tragédií u Smolenska.

Značný zájem vzbudila i jeho návštěva Gruzie 10. srpna 2008, v době válečného konfliktu v Jižní Osetii. Kaczyński měl letět do Gruzie s plánovaným přistání v Gandže. Během letu pilot letadla

60 *https://www.newyorker.com/culture/photo-booth/portraits-of-power-lech-kaczynski, (březen 2019).*

odmítl Kaczyńského požadavek, aby přistáli v Tbilisi, což nezůstalo bez zájmu médií. Nakonec se však Lech Kaczyński, ve společnosti ukrajinského prezidenta Viktora Juščenka, litevského prezidenta Valdase Adamkuse, estonského prezidenta Toomase Ilvese a lotyšského premiéra Ivarse Godmnise, zúčastnili politického mítinku v hlavním městě Gruzie, aby takto podpořili gruzinského prezidenta Michaila Saakašviliho.

Snímek 118: Prezident PR Lech Kaczyński ve společnosti gruzínských policistů v době návštěvy hranice s Jižní Osetií. Konvoj, ve kterém jeli polský prezident Lech Kaczyński a gruzinský prezident Michail Saakašvili byl ostřelován. Nikomu se tehdy nic nestalo. Gruzie. 23.listopadu 2017. (fot. Irakli Gedenidz /EPA)

Reportáže z Polska byly nejčastěji ilustrovány snímky polských autorů spolupracujících s tiskovými agenturami AP, Getty Images a Reuters prostřednictvím jejich stálých spolupracovníků. Významné události a návštěvy zahraničních delegací však někdy fotografové a reportéři, kteří kvůli těmto událostem Polsko speciálně navštívili.

Snímek 118: Prezident Lech Lech Kaczyński vlevo jmenoval tento měsíc svého bratra dvojče, Jarosława Kaczyńskiego vpravo do funkce premiéra, čímž si ještě více umocnil svoji pozici. Varšava, Polsko, 10.července 2006 (fot. Katarina Stoltz / Reuters)

Snímek 2: Kancléřka Angela Merklová vítá polského prezidenta Lecha Kaczyńského ve své kanceláři. 8. března 2006, Berlín, Německo. (fot. Carsten Koall / Getty Images)

Snímek 121: Portrét zesnulého polského prezidenta Lecha Kaczyńského leží v moři svíček a květin položených truchlícím davem před Prezidentským palácem dne 10. dubna 2010 ve Varšavě. Kaczyński, jeho manželka, vládní činitelé a celá polská generalita tragicky zahynuli při leteckém neštěstí u Smolenska v Rusku při nezdařeném přistávacím manévru. Celá delegace se měla zúčastnit pietního aktu uctění obětí tisíců polských důstojníků zavražděných v Katyni Sověty v době druhé světové války. (fot. Sean Gallup / Getty Images)

Bronisław Komorowski

Komorowského zahraniční politika těžila z četných zahraničních návštěv, z nichž nejčastěji cestoval směrem do Spojených států, Itálie a Vatikánu, na Ukrajinu, do Německa a České republiky. V době jeho vlády Polsko společně s Ukrajinou pořádalo fotbalový šampionát EURO 2012, což vedlo utužení vzájemných vztahů obou států.

Komorowski měl několik minel, ale ty neměly vliv na jeho zahraniční image váženého a sebejistého politika. Takto byl i prezentován, vždy s úsměvem během rozhovorů a setkání, ale soustředný a důležitý při projevech. Bezpochyby se říci, že splňoval představu světového politika. Věk okolo 60 let, prošedivělé vlasy, postava odpovídající muži jeho věku, prostě nevybočoval žádným směrem.

Snímek 122: Polský prezident Bronisław Komorowski a ukrajinský prezident Petro Porošenko při oficiální uvítací ceremonii v sídle ukrajinského prezidenta.
Kyjev, Ukrajina. 8. ledna 2015. (fot. Vladimir Shtanko / Agentura Anadolu / Getty Images).

Snímek 123: Prezidenti Joachim Gauck a Bronisław Komorowski při slavnostním otevření výstavy „Topografie teroru" z období Varšavského povstání v 1944 roce.
Berlín. 29. července 2014. (fot. A.v.Stocki / ullstein bild via Getty Images)

Snímek 124: Prezident Bronisław Komorowski, prezident USA Barack Obama, na slavnostní ceremonii u příležitosti sedmdesátého výročí vylodění na plážích u Ouistreham.
Francie. 6. června 2014. (fot. Jean Catuffe / Getty Images)

Snímek 125: Polský prezident Bronisław Komorowski a prezident USA Barack Obama si podávají ruce u příležitosti pětadvacátého výročí pádu komunismu před Královským palácem ve Varšavě. Polsko. 4. dubna 2014. (fot. Volkan Furuncu/Anadolu Agency / Getty Images)

Snímek 126: Izraelský premiér Benjamin Netanyahu si podává ruku s polským prezidentem Bronisławem Komorowským na tiskové konferenci před jejich setkáním v kanceláři premiéra. Komorowski byl čtvrtým polským prezidentem, který navštívil Izrael od pádu komunismu. Jeruzalém, Izrael. 4. 10. 2013(fot. Menahem Kahana-Pool / Getty Images).

Andrzej Duda

Současný prezident cestuje do zahraničí stejně často jako jeho předchůdce. Jeho hlavními cíly zahraničních cest jsou USA, Německo, Maďarsko, Slovensko a Ukrajina. Andrzej Duda, zejména v přítomnosti své manželky Agaty, představují vizuálně bezvadný manželský pár, kterému ostatní státnici mohou jenom závidět. Polsko má mladý manželský prezidentský pár, který je ozdobou většiny světových setkání.

Snímek 127: Prezident USA Barack Obama a polský prezident Andrzej Duda v době tiskové konference po setkání na summitu NATO ve Varšavě.
8. června 2016. (fot. Krystian Dobuszyński / NurPhoto / Getty Images)

Zahraniční divák neznalý obrazu polské domácí politiky, jenž neví nic o závislosti prezidenta na jeho mateřské politické straně *PiS*, dostává obraz dynamického, štíhlého politika s bezvadnými způsoby a oblečením, kterého klidně může srovnávat s Barackem Obamou. Duda je sebejistý a velice často řeční bez přípravy, což vypadá přirozeně a na okolí dělá značný dojem.

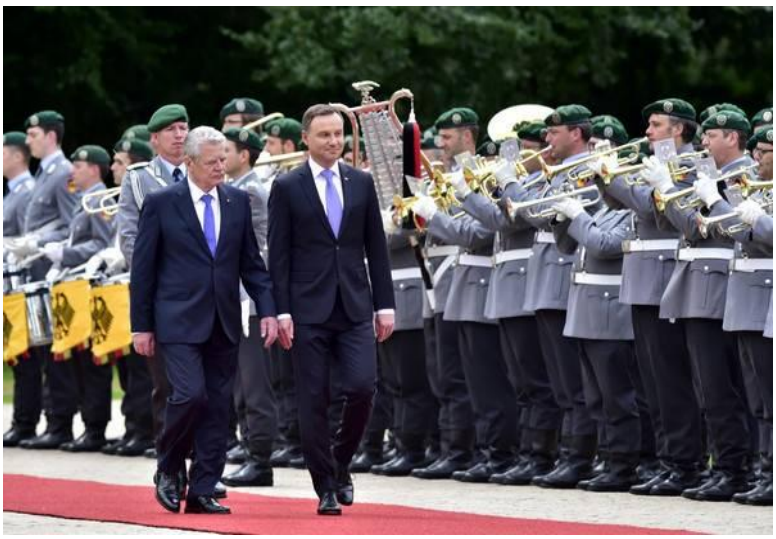

Snímek 128: Německý prezident Joachim Gauck a polský prezident Andrzej Duda hodnotí čestnou stráž na zámku Bellevue v Berlíně. Prezidenti se setkali u příležitosti pětadvacátého výročí Polsko-německé smlouvy o přátelství.
Berlín, Německo. 16. června 2016. (fot. John Macdougall /AFP)

Snímek 129: Prezident USA Donald Trump a první dáma Melanie Trumpová vítají polského prezidenta Andrzeje Dudu a jeho manželku Agatu Kornhauser-Duda v Bílém domě ve Washingtonu. (fot. Pat Benic / UPI)

Snímek 130: Obálka týdeníku Newsweek – Polsko před druhým kolem voleb 2015.

Mediální přešlapy a image prezidenta udržovaný v popkultuře

Neúspěchy a kompromitace politiků se často stávají tématem, které jsou propíraný v médiích. Můžou být i příčinou krizí, o nichž se v médích rádo a nahlas mluví, a jenž političtí oponenti nikdy nezapomenou připomenout. Při dlouhodobém působení na mediální scéně, se každá veřejně známá osobnost, dříve či později, dopustí nějakého přešlapu. V případě prezidentského kandidáta, třeba i úřadujícího, je to něj i pro jeho poradce svým způsobem zkouškou jejich charakteru. Umění bravurně zvládnout krizi je směsicí úhybných manévrů a protiútoků. Politická krize může mít předvídatelný charakter, pokud kandidáta mohou kompromitovat události z minulosti, ke kterým se mohou dostat političtí konkurenti nebo novináři. Nepředvídatelnou krizi může vyvolat kandidát sám, pokud se kompromituje tím, že na veřejnosti (v době kampaně) zvolí nešťastně slova, vypráví nevhodné vtipy, nebo se chová v rozporu s morálkou nebo se nedrží stanovené strategie.

Tato část bude věnována představení nejvíce viditelných nezdarů, které se udály jednotlivým prezidentům, ale taky plakátům, memům a jiným nekritickým zprávám vyjadřujícím extremní podporu nebo nesouhlas. Tyto jevy nabraly na síle i díky memům publikovaným na speciálně zřízených portálech a volně přístupným aplikacím a programům, umožňujícím snadnou úpravu obrazových materiálů s následným zlomyslným nebo glorifikujícím obsahem.

Snímek 131: Solidární bankovka – Banknot solidarnościowy – propagandistická sponzorská cihlička vydávaná různými strukturami, s jejíž pomocí byla financována opozice.
(zdroj: https://gndm.pl/banknoty-solidarnosciowe)

Wojciech Jaruzelski v osmdesátých a pozdějších letech byl, kromě jiného, také největším nepřítelem v očích obyčejných lidí. Těžko už asi najdeme důkazy o jeho diplomatických přešlapech,

jelikož novináři byli cenzurování vládou, ale v té době bylo taky daleko k dodržování jakýchkoli diplomatických norem. Kritika vlády se potkávala s reakcí represivních složek, takže se právě Jaruzelski, jako jejich nejvyšší představitel, stal nejčastějším terčem mnoha karikatur, vtipů a kreseb. Generála byl však velmi snadným cílem, jelikož vypadal stále stejně, měl obrovské černé brýle, vysoké čelo a uniformu.

Snímek 132: Nekritický obrázek přežil až do dnešní doby (zdroj: www.demotywatory.pl) (březen 2019)

Letáky a karikatury s generálovým motivem se v osmdesátých letech objevovaly jak v samizdatovém tak i opozičním tisku.

Snímek 133: Kresba, která vyšla v samizdatovém tisku někdy v 80. letech. (zdroj: http://artbazaar.blogspot.com/2010/12), (březen 2019)

Snímek 134: Tvář Donalda Tuska v koláži s Wojciechem Jaruzelským v okamžiku vyhlášení výjimečného stavu. 1981 ,zdroj: www.kwejk.pl , (březen 2019)

Fotomontáž s Jaruzelským v okamžiku vyhlášení výjimečného stavu je nejčastějším motivem poukazujícím na neomezenou moc a zaprodávání polských národních zájmů na úkor osobních.

Lech Wałęsa byl před svým zvolením zosobněním národního hrdiny takřka bezposkvrny, líčeným jako jediný statečný hrdina schopný bojovat s drakem.

Po svém nástupu do úřadu prezidenta se z něj však automaticky stal „ten nahoře“ a začaly se samozřejmě objevovat i jeho vady. Nejčastěji se mu vytýkala špatná polština, časté užívání nelogických formulací, zahleděnost do sebe a chybějící vzdělání. Úplně stejně pak vypadaly i vtipy na jeho osobu. V polském satirickém pořadu *Polské ZOO* se objevil jako hrdý vševědoucí lev. Wałęsovi se nikdy nepodařilo udělat nějaký zásadní přešlap a proto je na západě, vedle papeže Jana Pavla II., nejznámějším Polákem, přemožitelem komunismu a laureátem Nobelovy ceny.

Snímek 135: Plakát „Lech Wałęsa. Prezident pro slávu Polska” autora Piotra Młodożeńca, který byl využitý při volební kampani v roce 1990. (zdroj: http://300polityka.pl/news/2014/04/10/autor-kultowego-plakatu-wyborczego-walesy-publikuje-na-facebooku-dwie-grafiki-smolenskie/), (březen 2019).

Do povědomí se dostaly tyto jeho památné věty:

- „Nechcy, ale musym.“
- „Jsem pro a dokonce i proti.“
- „Odpovím vyhýbavě přímo.“
- „Na vaše zdraví do naších hrdel!“ – tato věta zazněla v televizním přenosu z volebního štábu, po obdržení informace, že Lech Wałęsa podle předpovědí vyhrál prezidentské volby v roce 1990. Jedná se o parafrázi populárního polského zvolání: „Na tvé zdraví do mého hrdla!“.
- „Pane, přišel jste tady jak v neděli do chléva, a ani bé, ani mé, ani kikirikí.“ – tato věta zazněla směrem k protikandidátovi Aleksandru Kwaśniewskému, jemuž vytýkal jeho chování v televizním studiu před televizní debatou v době konání druhého kola prezidentské volební kampaně.
- Nemůžeme si stěžovat na Slunce, že se točí kolem Země.[61]

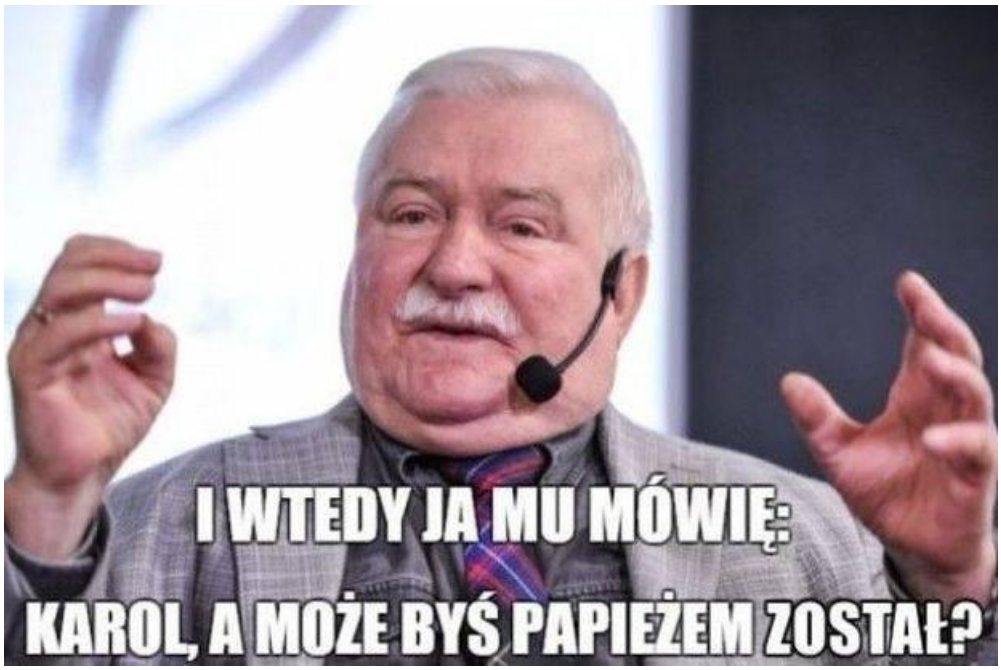

Snímek 136: https://memy.pl/tag/Wa%C5%82%C4%99sa, (březen 2019).

61 *https://pl.wikipedia.org/wiki/Wałęsizm, (březen 2019).*

Snímek 137: zdroj: Facebook/Hipsterski Maoizm, (březen 2019).

Snímek 138: https://www.dziennikwschodni.pl/galeria.html?gal=799070878&f=93. (březen 2019).

V současné době je nadměrná Wałęsova internetová sledovanost je živnou půdou pro bulvár a jeho oponenty. Na síti lze natrefit na neomezené množství různých memů s citacemi jeho památných vět. V poslední době, zejména v souvislosti s prokázanou spoluprací se státní bezpečností PLR, mu zůstala přezdívka informátora s krycím jménem „Bolek“.

Přestože byl **Aleksander Kwaśniewski** nejoblíbenějším prezidentem a jako jediný vládl 10 let, ani on se neubránil spektakulárních přešlapů.

První přešlap na svůj účet, zažil ještě v době prezidentské kampaně v roce 1995. V kampani se vychloubal svým vyšším vzděláním a zdůrazňoval obrovský rozdíl mezi ním a Wałęsou, který měl ukončenou pouze odbornou školu. Kwaśniewski však nikdy vysokou školu neukončil a Wałęsův štáb mediálně opakovanou lež snadno vyvrátil. Dokonce proběhlo soudní jednání o tom, zda uvedením této nepravdy Státní volební komisi, nemohlo dojít k porušení zákona při volbě prezidenta Polské republiky.

Dalším, často vzpomínaným přešlapem, je Kwaśniewského opojení alkoholem při státní návštěvě v ruském Charkově. Při pietním obřadu připomínající Katyňský masakr v Piatichatkách, se třásl, byl bledý a měl problémy s artikulací. Reportáž z této návštěvy, zveřejněná televizí TVN, vyvolala vlnu spekulací na téma prezidentová zdraví. Sklidil také vlnu kritiky ze všech stran, včetně veteránů. V oficiálním vyjádření kanceláře prezidenta Polské republiky však zaznělo, že indispozice prezidenta byla zaviněná „poúrazovou reakci na přetížení pravé holeně“.[62]

Na internetu do dnešního dne kolují upravené snímky z návštěvy a samotný Kwaśniewski se stal synonymem opilství. Přešlap ještě více prohloubily lži a spekulace, přičemž je známo, že Kwaśniewski nikdy v době zastávání prezidentského úřadu, žádné problémy s nadměrným užíváním alkoholu neměl.

Snímek 139: (fot. Radek Pietruszka / PAP) / www.memy.pl/, (březen 2019).

Další nepříjemný skandál vyvolal Aleksander Kwaśniewski během volební kampaně v roce 2000. V tomto případě incident, který se odehrál v roce 1997 v Kaliszi a neunikl zfilmování, využil v kampani jeho protivník. Záběry, které byly později známy jako „Kališský incident“, ukazují při jedné z návštěv, při vystupování z vrtulníku, prezidenta Kwaśniewského jak provokuje Marka Siwiece aby napodobil papežova gesta. Záběry, které byly zveřejněny štábem Mariana Krzaklewského, způsobily vládní krizi. Kwaśniewski se v tomto případě veřejně omluvil všem, které tato údajná parodie papežových gest urazila a Siwiec dokonce nabídl svoji demisi.[63]

62 *http://www.money.pl/archiwum/wiadomosci/artykul/kwasniewski;w;charkowie;pilem;alkohol,149,0,133 013. html, online: 23. března 2010.,*

63 *Paweł Jakubowski, diplomová práce: Wizerunek polityczny Aleksandra Kwaśniewskiego podczas kampanii parlamentarnej w 2007 roku, Fakulta politických věd UMCS, katedra politologie.*

Snímek 140: Záběr z filmu vysílaného v době prezidentské kampaně v roce 2000 s komentářem odborníka, že není možné věřit prezidentovi, který si dělá legraci ze Svatého otce. Celý film je ke zhlédnutí na: https://www.youtube.com/watch?v=YhdM_wET654
(březen 2019)

Snímek 141: Aleksander Kwaśniewski - nejlepší memy.
(zdroj:https://www.kwejk.pl) (březen 2019)

Lech Kaczyński

Prezident, který vládl zemi pod diktátem svého bratra dvojčete – to jsou nejčastější výčitky Lechu Kaczyńskému. Vzhledem k jeho tragické smrti je jediným prezidentem, kterého si uživatelé internetu nedobírali, ale až po jeho smrti. Před tím se do něho naváželi pro každou jeho minelu. Z osobního života jich moc nenabídl, daleko častěji byly důsledkem stranických rozepří a přešlapů.

Snímek 142: Lech Kaczyński jmenuje premiérem své bratra dvojče Jarosława. 14. července 2006. (fot. Sławomir Kamiński / Agencja Gazeta)

Nejvíce jeho pochybení je spojováno s jeho oblékáním. Velice často nosil zbytečně dlouhé kalhoty, měl dlouhé rukávy, nebo si zapínal oba knoflíky na saku. Slabou péči o eleganci mu vytýkali jak novináři, tak i uživatelé internet. Najde se však i několik nepříjemných situací, za které mohla jeho vznětlivá povaha, jako je například ta, která se odehrála v průběhu volební kampaně na primátora Varšavy v roce 2002. Po setkání s voliči, vůči jednomu neodbytnému účastníkovi použil slova „Vypadni dědku!“, což později okomentoval tak, že mu dotyčný nechtěl dát pokoj. Tato slova pak byla mnohokrát použitá v různých satirických komentářích.[64]

64 *https://web.archive.org/web/20140523225954/http://wiadomosci.gazeta.pl/kraj/1,34309,1104747.html gazeta.pl, 5. listopadu 2002.*

Snímek 143: (zdroj: memotywatory.pl)

Snímek 144: zdroj:(https://www.kwejk.pl), (březen 2019).

Bronisław Komorowski měl za dobu svého prezidentství přešlapů poměrně hodně.

První se mu podařil hned prvního dne, když unavený podřimoval na slavnostní mši u příležitosti své vlastní prezidentské inaugurace. Možná to byl právě tento okamžik, který způsobil, že se ocitl pod drobnohledem médií a neustále se čekalo na jeho další přešlapy.

Během prvního setkání tzv. Výmarského trojúhelníku, konajícího se poprvé po čtyřech letech, zažili prezidenti Polska a Francie Bronisław Komorowski a Nicolas Sarkozy spolu s německou kancléřkou Angelou Merkelovou vážné faux pas. Setkání začalo slavnostním přivítáním před palácem ve Wilanówě. Bohužel, francouzský prezident se nevešel pod deštník a snímek ze smutným Nikolasem Sarkozym na dešti pak oběhl celý svět.

Snímek 145: Přivítání státních představitelů tzv. Výmarského trojúhelníků za deště. (fot. PAP)

Jeden z nejhlasitějších přešlapů byl ten, který se udal v Japonském parlamentu, kde si prezident omylem sedl na jedno z křesel a pak šéfovi kanceláře národní bezpečnosti řekl: „Pojď sem Šógune“. Komorowského zdatní političtí konkurenti se samozřejmě postarali o rozvíření celého skandálu, zejména během následující volební kampani. Sledování skandálu na internetu bouralo rekordy sledovanosti a kanceláři se nedařilo celý skandál rychle ututlat.

Snímek 146: (zdroj:Encyklopedia polskich memów internetowych)

Samozřejmě došlo i k mnoha dalším přešlapům, jenž se staly zdrojem prezidentovy nežádoucí internetové popularity.

Andrzej Duda

Nejmladší z polských prezidentů je zároveň také nejvíce sběhlý v používání výpočetní techniky a moderních technologií. Díky internetové popularitě a budování si image energického a moderního politika, získal ve volební kampaní převahu nad svým rivalem Komorowským. Mince má však dvě strany a neustálé užívání moderních technologie způsobí mladému prezidentovi několik medálních klopýtnutí. Na rozdíl od svých předchůdců, ale čelí svým přešlapům čelem, často přebírá iniciativu a buď se omluví prostřednictvím své kanceláře, nebo tak učiní osobně.

Snímek 147: Andrzej Duda – selfie vytvořené ve dvě hodiny v noci během rozhovoru se studentkou na twitteru. (zdroj: newsweek.pl)

Duda si s největší pravděpodobností příště rozmyslí, jestli je dobré posílat své selfie při četování překvapené studentce, aby ji přesvědčil o tom, že si četuje s hlavou státu, nehledě na kontext a dobu celé události. Jeho selfie tak nečekaně rychle proniklo na síť.[65]

Poslední klopýtnutí se týká setkání v Bílém domě s prezidentem Trumpem, kde mělo narychlo dojít k podpisu smlouvy, ve zcela nepřipravené Oválné pracovně.

65 *http://www.newsweek.pl/polska/prezydent-andrzej-duda-i-studentki-czyli-prezydent-na-twitterze,artykuly,384852,1.html, (březen 2019).*

Snímek 148: Podpis smlouvy v Oválné pracovně. Bez křesla a bílo-červené vlajky. (Jakub Szymczuk / KPRP)

Snímek 149: (zdroj: facebook.com/Lemingopedia), (březen 2019).

Snímek 150: Kompilace na téma Andrzej Duda. (zdroj: www.jeja.pl), (březen 2019).

Duda se stal hrdinou satirického politického pořadu *Předsedovo ucho*. Jeho hrdina se jménem Adrian ve všech šestnácti dílech čeká před prezidentskou kanceláři, ale nemůže se dostat dovnitř. Ten přehnaný obraz rozložení mocenských sil v polské vládě se stal internetovým hitem a jméno Adrian se natrvalo stalo části image Andrzeje Dudy.[66]

66 *http://party.pl/newsy/dlaczego-duda-nazywany-jest-adrianem-o-co-chodzi-z-adrianem-111722-r1/, (březen 2019).*

Snímek 151: Čerstvě zvolený prezident Andrzej Duda zvedá hostii, kterou odnesl vítr při slavnostním výročí VIII. Díkuvzdání na Wilanowských polích ve Varšavě. (fot. Jacek Turczyk/PAP)

V případě Dudy nejsou memy a internetové názory jednoznačně kritické, objevují se i kladné reakce. Jako například ta s létající hostií, kdy si za svoji pohotovou reakci vysloužil u mnoha internetových uživatelů uznání. (viz. snímek 150).

Závěr

Můj předpoklad, že osoba prezidenta jedná pod diktátem svých mediálních poradců, je z velké části pravdivá. V dnešní době už profesionalizace politiky i samotných politiků dospěla do takové fáze, že zůstalo jen málo místa pro pocit samotného poslání a na obyčejnou lidskou důstojnost. Politiku řídí koláče volební preference volitelnosti, které jsou barometrem chování každého politika, zejména prezidenta. Počet poradců okolo hlavy státu je schopný předělat k obrazu svému i toho nejnezávislejšího člověka a dosáhnout toho, že prezident tak bude žít v bublině jako kdysi králové na svém dvoře. V informačně a obrazově přesycené době, musí být prezident jako hrdina z reklamy, všude a za každých okolností vzorem hodným následování. Jeho dokonalý vzhled a chování jsou předmětem neustálého pozorování a hodnocení, jak jeho politických stoupenců, tak i odpůrců. Množství informačních kanálů umožňujících zjistit přízeň veřejnosti se zvětšil takovým způsobem, že jejich kontrola vyžaduje čím dál, tím větší tým prezidentské kanceláře, který po vzoru obchodního marketingu pečuje o dobrou „značku" svého šéfa.

Stále větší důraz je také kladen na image již uřadujícího prezidenta jenž je různými způsoby udržován v myslích voličů a politických partnerů. Novinkami posledních dvou volebních období, které se zcela určitě na velmi dlouho zůstanou v arzenálu nástrojů při péči o dobrou image, jsou úzká spolupráce s osobním fotografem a vizážistou, odpovídajícím za výběr vhodného oděvu pro danou situaci. Ohromný význam pro budování dobré prezidentské image je obklopení se i tzv. spin doktory (vlivovými agenty), kteří prostřednictvím sociálního inženýrství a dezinformací přesvědčují pomoci vlastní interpretace veřejné mínění ve prospěch prezidenta.

Když se v průběhu let podíváme na uskutečněné prezidentské kampaně a v těchto kampaních pak zvolené politiky, je jednoznačně vidět, že čím dál tím větší šanci dostávají málo známí politici, ze kterých jsou jejích štáby schopny vytvořit vhodné kandidáty. Tak jako dříve Wałęsa, Kwaśniewski nebo Kaczyński startovali do kampaně s již poměrně velkou podporou veřejného mínění a politickým kapitálem, tak v případě Komorowského a zejména Dudy se zase věnovalo větší úsilí tomu, aby voliči uvěřili, že jsou právě oni, těmi pravými kandidáty bez poskvrny, jenž jsou hodni následování.

Použitá literatura

Publikace:

Bobrowska A., Garska M.: *Elementy kreacji wizerunku podmiotu politycznego w rzeczywistości wyborczej, vyd.: Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni.* Gdyně

Cichosz M.: *(Auto)kreacja wizerunku polityka na przykładzie wyborów prezydenckich w III RP, Adam Marszałek* 2003.

Cwalina W., Falkowski A.: *Marketing polityczny perspektywa psychologiczna, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.*

Dobek-Ostrowska B.: Kampania Wyborcza: *Marketingowe Aspekty Komunikowania Politycznego, vyd. Uniwersytetu Wrocławskiego,* Vratislav 2007.

Fundacja Aleksandra Kwaśniewskiego *„Amicus Europae": Wygraliśmy przyszłość, 10 lat Prezydentury Aleksandra Kwaśniewskiego,* Varšava 2008.

Gulczyński P. pod redakcją Fundacji „Instytut Lecha Wałęsy": 20. rocznica inauguracji prezydentury Lecha *Wałęsy.* Varšava, 22. prosince 2010.

Jakubowski P.: *Wizerunek polityczny Aleksandra Kwaśniewskiego podczas kampanii parlamentarnej w 2007 roku, Nauki o Polityce UMCS, Wydział Politologii*

Jeziński M. - red.,: *Marketing polityczny. W poszukiwaniu strategii wyborczego sukcesu, Dom Wydawniczy DUET,* Toruň 2004.

Kołodziej S.: *Wizerunek polityczny Andrzeja Dudy w prezydenckiej kampanii wyborczej Prawa i Sprawiedliwości w 2015 roku.*

Leszczuk-Fiedziukiewicz A.: *Internet jako narzędzie kreowania wizerunku polityka ,Uniwersytet w Bialystoku,* Bialystok 2011.

Nałęcz T.: *Strażnicy Rzeczpospolitej. Biblioteka Polityki ,* Varšava 2017.

Ociepka B.: *Kształtowanie wizerunku, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego,* Vratislav 2005.

Paweł P. -red.: *Marketing polityczny. Szansa czy zagrożenie dla współczesnej demokracji. wyd. naukowe INPiD UAM ,* Poznaň 2007.

Pietraś Z.: *Decydowanie Polityczne, PWN ,* Varšava-Krakov 2000.

Raciborski J.: *Polskie wybory. Zachowania wyborcze społeczeństwa polskiego 1989–1995, Wydawnistwo Naukowe „Scholar",* Varšava 1997.

Ratajczak M.: *Marketing w polityce Czyli jak wygrać wybory.*

Wojtkowiak M.: *Kształtowanie wizerunku Andrzeja Dudy w mediach społecznościowych podczas kampanii prezydenckiej w 2015 r. w Polsce na przykładzie portalu Facebook, vyd. univerzita Adama Mickiewicze,* Poznań 2017.

Zdroje online :

http://www.300polityka.pl

http://www.artbazaar.blogspot.com

http://www.encysol.pl

http://www.gazeta.pl

http://www.kwasniewskialeksander.pl

http://www.marketingwpolityce.zgora.pl

http://www.money.plk

http://www.poznajmemy.pl

http://www.robertlaska.com

http://www.weekend.gazeta.pl

http://wwww.party.pl

https://www.bankier.pl

https://www.demotywatory.pl

https://www.dzieje.pl

https://www.dziennikpolski24.pl

https://www.dziennikwschodni.pl

https://www.eastnews.pl

https://www.facebook.com

https://www.fakt.pl

https://www.fakty.interia.pl

https://www.gettyimages.com

https://www.gndm.pl

https://www.kwejk.pl

https://www.memotywatory.pl

https://www.newsweek.pl

https://www.newyorker.com

https://www.onet.pl

https://www.pl.wikipedia.org

https://www.prezydent.pl

https://www.senat.gov.pl

https://www.szukajwarchiwach.pl

https://www.tvp.info

https://www.web.archive.org

https://www.wiadomosci.wp.pl

Jmenný rejstřík

Adamkus Valdas 79
Alžběta II., Královna 100,
Albrightová Madeleine 102
Balcerowicz Leszek 17
Bartoszcz Roman 45
Benedikt XVI. 80
Belka Marek 17
Borusewicz Bogdan 10
Busch George 70
Busch George W. 75, 80, 100, 101,
Buzek Jerzy 29, 33, 37
Broek van den Hans 73
Carlos Juan, Král 75
Castro Fidel 19
Cimoszewicz Włodzimierz 45
Clinton Bill 74, 102
Diwisz Stanisław 83
Duda Andrzej 11, 17, 18, 38, 40, 41, 42, 43, 58, 59, 60, 64, 65, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 111, 112, 126, 127, 128, 129,
Gauck Joachim 109, 112,
Gersdorf Małgorzata 27
Godmnis Ivars 105
Gierek Edward 27
Grzędziński Wojciech 87, 88, 95
Hall Aleksander 36
Ikonowicz Piotr 17
Ilves Toomas 105
Jankowski Henryk 26
Jaruzelski Wojciech 8, 19, 20, 21, 22, 24, 28, 44, 36,44, 61, 66, 99, , 113, 116,
Jelcin Boris 70
Juščenko Viktor 105
Kaczorowski Ryszard 9
Kaczyński Jarosław 30, 34, 40, 55, 57, 77, 104, 122
Kaczyński Lech 10, 18, 29, 30, 31, 33, 34, 38, 40, 41, 42, 51, 52, 53, 54, 55, 63, 77, 78, 78, 79, 81, 82, 83, 104, 106, 107, 121,
Kamiński Łukasz 87, 95,
Kamiński Michał 78
Kołodziej Andrzej 30
Komorowska Anna 91

Komorowski Bronisław 10, 11, 17, 18, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 55, 56, 64, 71, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 108, 110, 124
Kornhauser-Duda Agata 91, 92, 94, 97, 112
Krzaklewski Marian 31, 51, 121
Kwaśniewski Aleksander 10,17, 18, 27, 28, 49, 50, 51, 62, 72, 73, 75, 77, 102, 103, 118, 120
Kurski Jacek 51
Lepper Andrzej 17
Łopiński Maciej 78
Mazowiecki Tadeusz 36, 45
Merklová Angela 106
Messner Zbigniew 27
Michnik Adam 44
Miller Leszek 28
Moczulski Leszek 45
Netanyahu Benjamin 110
Niezabitowska Małgorzata 25
Obama Barack 81, 90, 93, 110, 111
Olechowski Andrzej 51
Pavel Jan II. 32, 51, 72, 117
Pawlicki Szymon 31
Pawłowski Bogusław 17
Porošenko Petro 108
Putin Vladimír 93
Rakowski Mieczysław 28
Rosati Dariusz 73
Saakašvili Michail 103
Santer Jacques 73
Sarkozy Nicolas 124
Séguéla Jacques 51
Schetyna Grzegorz 10
Siwiec Marek 51
Styczula Antoni 72
Szymczuk Jakub 95
Thatcherová Margaret 22
Tomaszewski Tomasz 25
Trum Donald 93,112, 127
Trumpová Melanie 112
Tusk Donald 18, 51, 116
Tymiński Stanisław 45, 46, 47
Wachowski Mieczysław 32

Wałęsa Lech 10, 18, 23, 24, 25, 26, 32, 45, 46, 48, 50, 62, 67, 68, 69, 71, 72, 99, 101, 102, 117, 118, 119
Waniek Danuta 49
Wypych Paweł 78
Ziobro Zbigniew 40, 41